

Architectuur

Prijs

Vlaanderen

2

0

2

6

Programma

Inhoud

Kaart – Dag van de Architectuur	4
Projectbezoeken	6
Publieksjury	8
Vakjury	10
Jonge critici	12
Trofee	14
Leren	16
Begijnhof, Hasselt	18
Kasteel, Antwerpen	20
Paul van Ostaijensite, Leuven	22
Manchestergebouw, Aalst	24
Leren	26
De Fierenhoven, Antwerpen	28
Hertogensite, Leuven	30
Tuighuisstraat, Kortrijk	32
Goujons toren, Anderlecht	34
Ontmoeten	36
Abby, Kortrijk	38
BRUSK, Brugge	40
De Groene Ark, Meise	42
NAVIGO Visserijmuseum, Koksijde	44
Werken	46
Ferme du Chaudron, Anderlecht	48
M127, Antwerpen	50
Frame, Schaarbeek	52
Usquare Feder, Etterbeek	54
Zorgen	56
Pleegzorg Vlaams–Brabant en Brussel, Leuven	58
Duinhelm, Oostende	60
Tous Ensemble, Ukkel	62
Tonuso, Vilvoorde	64

Vandaag reiken we de allereerste Architectuur Prijs Vlaanderen uit! We zijn blij dat je erbij bent om te vieren hoe architectuur kan bijdragen aan een betere samenleving.

De jury

Met de Architectuur Prijs Vlaanderen willen we meer stemmen betrekken bij de vraag waarmee goede architectuur zich onderscheidt. Daarom kiest de Publieksjury de winnaars in vijf categorieën: Wonen, Leren, Werken, Zorgen en Ontmoeten. Ze bekeken daarvoor de twintig genomineerde projecten die de Vakjury selecteerde uit de reactie op onze oproep. Ook de Vakjury reikt een prijs uit. De jury's bezochten samen alle projecten om hun winnaars te bepalen. Vanuit de overtuiging dat iedereen architectuur kan beleven, stellen we alle genomineerde projecten open voor het publiek tijdens de Dag van de Architectuur.

De prijs

Om goede architectuur te maken heb je niet alleen architecten nodig. Goede opdrachtgevers en zorgzame gebruikers zijn even belangrijk. Daarom reiken we de Prijs niet uit aan personen of organisaties maar aan projecten, en dus aan alle betrokken partijen. Kunstenaar en ontwerper Bram Vanderbeke ontwierp de trofee dan ook vanuit het idee om niet in een kantoor, maar in het project zelf te belanden.

We sluiten de dag feestelijk af met de prijsuitreiking in De Bijloke in Gent. Die locatie is geen toeval. De recente renovatie van het muziekcentrum door evr-architecten voegde een hedendaagse laag toe aan het oudste concertgebouw ter wereld, met bijzondere aandacht voor gebruikscomfort. Had de Prijs enkele jaren eerder bestaan, dan had dit project ongetwijfeld op de shortlist gestaan.

De critici

Deze gids leidt je door de Architectuur Prijs Vlaanderen 2026 en alle twintig genomineerde projecten. Vier jonge architectuurcritici geven je daarbij hun lezing. We hopen dat hun woorden, maar vooral jouw eigen indrukken, je inspireren om mee te praten over wat architectuur kan betekenen voor de samenleving.

– Dennis Pohl, directeur VAI

Dag van de Architectuur

West-Vlaanderen

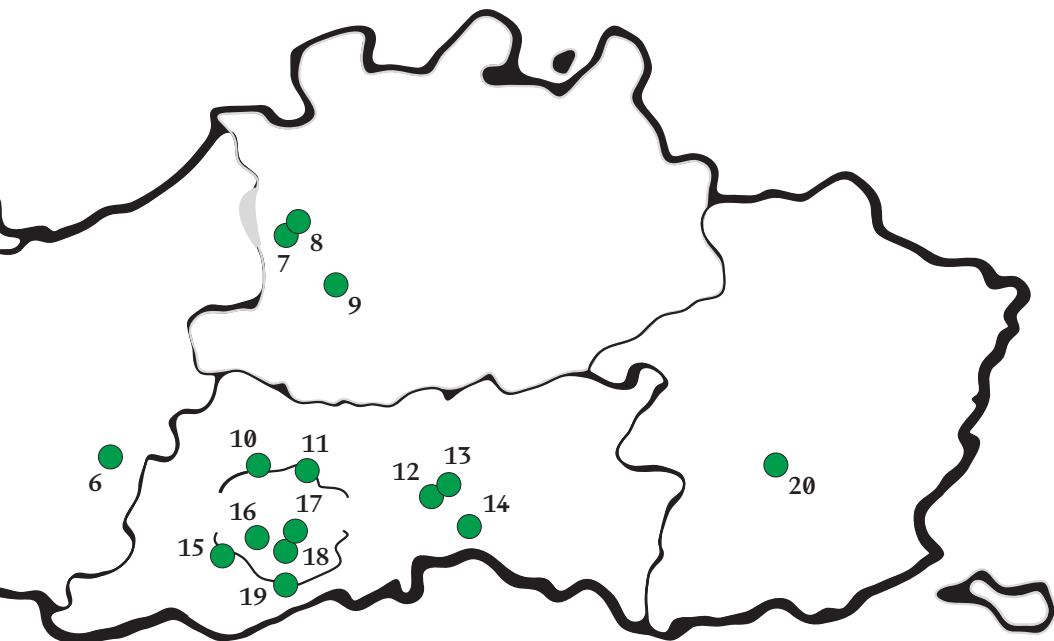
1. NAVIGO Visserijmuseum, Koksijde
2. Duinhelm, Oostende
3. BRUSK, Brugge
4. Abby, Kortrijk
5. Tuighuisstraat, Kortrijk

Antwerpen

7. Kasteel, Antwerpen
8. De Fierenshoven, Antwerpen
9. M127, Antwerpen

Oost-Vlaanderen

6. Manchestergebouw, Aalst

Vlaams-Brabant

- 10. De Groene Ark, Meise
- 11. Tonuso, Vilvoorde
- 12. Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel, Leuven
- 13. Hertogensite, Leuven
- 14. Paul van Ostaijensite, Leuven

Brussel

- 15. Ferme du Chaudron, Anderlecht
- 16. Goujons toren, Anderlecht
- 17. Frame, Schaarbeek
- 18. Usquare Feder, Etterbeek
- 19. Tous Ensemble, Ukkel

Limburg

- 20. Begijnhof, Hasselt

Projectbezoeken

We lanceerden een open oproep voor projecten met duidelijke criteria. Het project moest in Vlaanderen of Brussel liggen en in 2024 of 2025 opgeleverd zijn. Hieruit selecteerde de vakjury twintig laureaten. Eind februari trokken de vakjury, publieksjury en jonge critici er samen op uit om de genomineerde projecten van dichtbij te beleven. Met de bus doorkruisten ze Vlaanderen en Brussel en bezochten ze vier dagen lang telkens vijf projecten per dag.

Elk bezoek kreeg een eigen invulling, met rondleidingen door architecten, opdrachtgevers en soms ook gebruikers of bewoners. Zij gaven een inkijk in het project: van de eerste vraag en het ontwerp tot de bouw en het dagelijks gebruik. Ook onderweg bleef het gesprek doorgaan. Op de bus en tijdens gezamenlijke maaltijden werden indrukken uitgewisseld en inzichten gedeeld, wat leidde tot boeiende discussies en nieuwe perspectieven.

Met al die inzichten kwamen beide jury's afzonderlijk tot de selectie van de winnaars.

Publieksjury

Uit een open oproep selecteerde VAI vijf juryleden met uiteenlopende profielen. De criteria? Geen professionele achtergrond in architectuur, wel een kritische blik en oog voor detail. Zij vertegenwoordigen het perspectief van het brede publiek.

Om de jury in hun opdracht te ondersteunen, kwamen we meerdere keren samen tijdens jurymomenten en organiseerden we een workshop “architectuur kijken” met Lotte Mattelaer (WAUW). Na een bezoek aan de twintig laureaten nomineerde de publieksjury één winnaar per categorie.

Roeland Philippe

Roeland Philippe heeft een doctoraat in de wetenschappen en bouwde een loopbaan uit in de financiële sector. Kunst en architectuur zijn al jaren zijn grote passie. Hij verzamelt kunst en ondersteunt een archeologieproject. Via de publieksjury wil hij zijn interesse verdiepen, projecten beter begrijpen en in dialoog gaan met anderen, met bijzondere aandacht voor leefkwaliteit.

Ruth Kindt

Ruth Kindt is cultureel erfgoedmedewerker en doctoraatsstudent. Haar onderzoek richt zich op haar eigen familiale koloniale geschiedenis en de doorwerking daarvan in erfgoed en herinnering. Vanuit haar achtergrond in erfgoedwetenschappen kijkt ze kritisch naar hoe publieke ruimte evolueert in tijden van maatschappelijke druk. In de publieksjury wil ze architectuur van dichtbij ervaren en haar inzichten hierover delen.

Kathleen Boel is antropoloog en verhalenverteller. Ze onderzoekt deurgrepen als toegang tot geschiedenis en ontwerpcultuur. Met internationale ervaring en werk rond integratie kijkt ze met een brede, menselijke blik naar architectuur. In de publieksjury wil ze vooral ontdekken hoe plekken mensen verbinden en welke verhalen erachter schuilgaan.

Kathleen Boel

Remco Kerkhof werkt als boekhoudkundig medewerker en geeft bijles aan kinderen met een taalachterstand. Oorspronkelijk uit Nederland, woont hij al twintig jaar in België. Daarnaast heeft hij een achtergrond in de literaire wereld als dichter en redacteur. Binnen de publieksjury wil hij zijn liefde voor schoonheid én functionaliteit in architectuur combineren met een heldere, kritische blik.

Remco Kerkhof

Jennifer Lys Karell Izere is beeldend kunstenaar en werkt rond thema's als het collectief geheugen, rituelen en de relatie tussen lichaam en ruimte. Ze verkent architectuur in uiteenlopende vormen, van erfgoed tot installaties. Als lid van de publieksjury wil ze haar artistieke perspectief inzetten om te reflecteren op hoe architectuur ons dagelijks leven vormgeeft.

Jennifer Lys Karell Izere

Vakjury

Voor de Architectuur Prijs Vlaanderen 2026 stelden we een vakjury samen met profielen die de prijs kracht bijzetten. Samen vertegenwoordigen de juryleden een breed en gelaagd perspectief, waarin ontwerpqualiteit, maatschappelijke relevantie en toekomstgericht denken centraal staan.

Uit de inzendingen selecteerde de jury twintig laureaten, verdeeld over vijf categorieën. Na een grondig onderzoek bekroonde de jury één project met de Vakjuryprijs, powered by Nationale Loterij.

Vlaams Bouwmeester Véronique Claessens is een gedreven ruimtelijk planner met een sterke focus op stedelijke vernieuwing. Ze was vijftien jaar betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling van Genk. Vandaag zet ze zich als Vlaams Bouwmeester in voor de versterking van de architecturale kwaliteit van de gebouwde omgeving, afgestemd op de noden van de hedendaagse samenleving.

Véronique Claessens

Mechthild Stuhlmacher is medeoprichter van Korteknie Stuhlmacher Architecten in Rotterdam. Het bureau realiseert projecten binnen onderwijs, zorg, cultuur en welzijn, vaak ingebed in stedelijke en historische contexten. Restauratie en herbestemming vormen daarbij een belangrijke leidraad. Naast haar praktijk is Stuhlmacher actief in onderzoek en publicatie, en doceert ze aan onder meer TU Delft, TU Berlijn en KU Leuven/Campus Sint-Lucas Gent.

Mechthild Stuhlmacher

Sumayya Vally is oprichter en directeur van Counterspace. In haar werk onderzoekt ze hybride identiteiten en ruimtes, met bijzondere aandacht voor Afrikaanse en islamitische contexten. Ze verwierf internationale erkenning met het ontwerp van het twintigste Serpentine Pavilion in Londen en als artistiek directeur van de eerste Islamic Arts Biennale in Jeddah. Vally staat bekend om haar dekoloniale en maatschappelijk geëngageerde benadering.

Sumayya Vally

Jonge critici

Vier jonge master- en doctoraatsstudenten werpen hun frisse blik op de twintig genomineerde projecten van de Architectuur Prijs Vlaanderen. Ze werden geselecteerd via een open oproep. In korte teksten delen ze hun inzichten over telkens vijf projecten. Bij elk project in dit boekje ontdek je de reflectie van één van hen. Met dit traject geven we bewust ruimte aan nieuwe perspectieven en de blik van toekomstige gebruikers. Hun scherpe, onderzoekende inzichten verrijken het gesprek over hedendaagse architectuur en nodigen uit tot een andere manier van kijken.

Om hun stemmen te versterken, kregen de studenten een workshop architectuurkritiek door Emmanuel van der Beek (De Standaard, A+), die ook instond voor de eindredactie van de teksten.

Renaat Vinckier

Renaat Vinckier kijkt naar architectuur als een middel om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, van klimaatverandering tot inclusie. In zijn vrije tijd is hij sterk betrokken bij jeugdwerk en evenementenorganisatie. Hij wil bijdragen aan een breder debat door architectuur begrijpelijker te maken voor een groter publiek.

Lamia Kocaman onderzoekt de manier waarop mensen, en vooral vrouwen, overal ter wereld betekenis geven aan hun omgeving binnen een migratie context. Ze combineert dit met sociaal engagement, zoals zwemlessen geven en inzet voor inclusie in het hoger onderwijs. Als jonge criticus wil ze architectuur bekijken vanuit haar maatschappelijke impact.

Lamia Kocaman

Tibau De Paepe bekijkt architectuur vanuit een brede maatschappelijke lens, gevormd door zijn achtergrond in geschiedenis en cultuurmanagement. Zijn interesse in architectuur groeide tijdens een archiefervaring als student. Voor hem gaat architectuur niet alleen over vorm, maar over hoe die zich verhoudt tot de samenleving. Hij wil het architectuurdebat mee openbreken en toegankelijker maken voor een divers publiek.

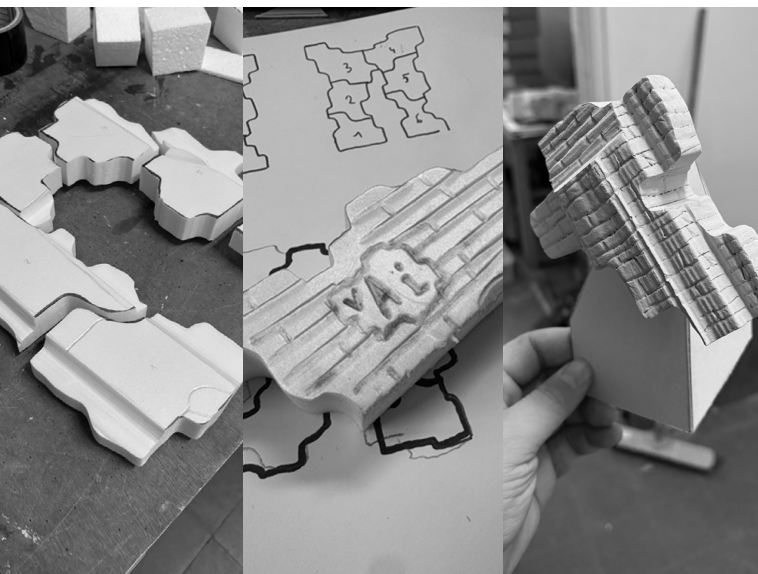

Tibau De Paepe

Zena Ndiaye onderzoekt hoe circulatiesystemen een rol spelen in het adaptief hergebruik van gebouwen. Haar onderzoek vertrekt vanuit een scherpe, analytische blik. Als jonge criticus wil ze diezelfde precisie inzetten om architectuurprojecten te doorgronden en helder te communiceren. Sterke ideeën verdienen het om niet alleen juist, maar ook begrijpelijk verteld te worden.

Zena Ndiaye

Trofee

Voor de Architectuur Prijs Vlaanderen wilden we een trofee die meer is dan een object. We zochten een trofee die kan gaan thuishoren in het project zelf. Dit vroeg om een doordachte benadering. De prijs bekroont namelijk niet één persoon of organisatie, maar een samenwerking.

Uit drie schetsvoorstellen kozen we het ontwerp van Bram Vanderbeke. Zijn ontwerp verwijst subtiel naar de gevel van Hotel Aubecq van Victor Horta en slaat zo een brug tussen hedendaagse architectuur en een rijk architecturaal verleden.

Vanderbeke ontwierp een reeks van zes trofeeën met elk een eigen karakter, die samen één geheel vormen. Voor de vertegenwoordigers van elk project ontwikkelde hij bovendien een afgeleide versie, een tastbare herinnering om mee te nemen naar huis of werkplek.

De trofeeën werden met zorg gegoten in gerecycleerd aluminium, bij kunstgieterij Declercq-Ginsberg. Ook de voetjes dragen bij aan dit duurzame verhaal: ze zijn vervaardigd uit restmateriaal aluminium van Roundal.

Krijg een blik achter de schermen van het maakproces, van de eerste schetsen en voorontwerpen tot het gieten en de proefstukken. Een verhaal waarin vakmanschap en hergebruik naadloos samenkomen.

Leren

De categorie leren brengt projecten samen die ruimte geven aan groei en ontwikkeling. Deze omgevingen stimuleren nieuwsgierigheid en creativiteit. Ze maken ontmoeting mogelijk en verbinden generaties.

De vier geselecteerde projecten tonen hoe doordachte architectuur een inspirerende leercontext kan creëren, waarin gebruikers zich kunnen ontplooiën.

Architect

Bovenbouw Architectuur,
David Kohn Architects

Opdrachtgever

Provincie Limburg, Stad
Hasselt, Universiteit
Hasselt

Gebruiker

UHasselt Faculteit
Architectuur (begijn-
huizen), Stad Hasselt
(publiek domein)

Begijnhof - Nieuwe universiteits- campus Hasselt

Het Begijnhof in Hasselt transformeerde van een gesloten historische site tot een open en groene plek in het stadscentrum. In plaats van reconstructie koos men voor renovatie, met respect voor het verleden en aandacht voor hedendaags gebruik. Een nieuwe uitkijktoren en een rustige waterpartij geven een nieuwe interpretatie aan de gebombardeerde abdijkerk. Vandaag bewoont de faculteit architectuur van de Universiteit Hasselt deze site met werkplekken, studio's en tentoonstellingsruimte. Zo groeit het Begijnhof uit tot een open campus waar erfgoed, onderwijs en publieke ruimte samenkomen.

Architecturaal poppenhuis *Renaat Vinckier*

Het Begijnhof in Hasselt ging van een gesloten, verborgen en ietwat verwaarloosde plek naar een open en zichtbare publieke ruimte in het centrum de stad. Centraal op de site werd de Begijnhofkerk tijdens de Tweede Wereldoorlog gebombardeerd, waarmee de hoogste toren van de stad verdween. De ruïne werd gerestaureerd en omsluit nu een knus plein. Enkele subtiele toevoegingen voorzien een aantal zitbanken en reconstrueren het grondplan.

De architecten besloten om buiten de ontwerpvrage een nieuwe uitkijktoren op de site te introduceren. Die biedt een tegengewicht voor de zware volumes van Z33 en het Jenevermuseum, twee musea die op dezelfde site liggen. De toren werd niet gebouwd op dezelfde plaats als de originele toren maar naast het poortgebouw. De toren is een goed ontworpen geheel, een uitzichtpunt en herkenningspunt voor de stad.

De oude begijnhuisjes vervulden in het verleden al verschillende functies, waardoor de huisjes niet meer in de originele staat verkeerden. De architecten konden daarom vrijer omgaan met het erfgoed. De huisjes geven nu onderdak aan nu de masteropleiding architectuur van de UHasselt. Daarom moesten de individuele huisjes één groot gebouw worden en moest je vlot van het ene naar het andere kunnen gaan. De gemaakte keuzes om dit te bereiken zijn zeer divers. Op de ene plaats werd de schouw verhoogd om er zo onderdoor te kunnen lopen, op de andere plaats werd botweg de muur doorgesneden. Dat resulteert in twee identiteiten in het gebouw. De eerste gaat over het overnemen van de vormtotaal van de oude schouw met de nieuwe toevoeging, in een poëtische dialoog. Bij de andere aanpassing

het lijkt alsof er iemand met een grote slijpschijf een deur heeft uitgesneden.

De schouwen die niet getransformeerd zijn tot deur, zijn het element bij uitstek om in te zetten als een gimmick van de ruimte. Zo vinden we de combinatie van een schouw en handenwassertje, maar ook de uitsnede van de schouw als extra connectie tussen twee ruimtes. De schouwen worden ook op een intelligente wijze ingezet. Verschillende schouwen worden ingezet om de ventilatie achter te verstoppen om het authentieke uitzicht te behouden van de huisjes.

Met een aantal studio's voor gastprofessoren en andere tijdelijke gasten zijn de oude begijnhuizen ook weer bewoond. Hier gingen de architecten op dezelfde manier om met de authentieke elementen van de ruimtes. Zo is er een insnede gemaakt in de lambrisering om een ouderwets bed te imiteren.

Op de bovenste verdieping werden dakkapellen geïntroduceerd. Hier is de keuze gemaakt om de openingen om te keren, waardoor er geen direct licht in de ruimtes komt. Er valt weliswaar wat diffuus licht binnen, maar het voelt vreemd aan om niet direct naar buiten te kunnen kijken.

De architecten wisten de verschillende schalen van het project te combineren tot een geheel dat vlot aansluit op het stedelijke weefsel van Hasselt. De veelzijdige en continue dialoog in de begijnhuisjes met de authentieke elementen creëert een gevoel van nieuwsgierigheid dat aan een poppenhuis doet denken. Achter elke deur, opening, schouw en trappenhal ontvouwt zich een nieuwe ruimte vol karakter. De site is terug klaar voor de toekomst.

Kasteel - Renovatie van een secundaire school

Architect

Poot Architectuur

Oprachtgever

AG Vespa

GebruikerStedelijk Onderwijs
Antwerpen, Groenhout

Kasteel is een zorgvuldig gerenoveerde secundaire school voor media, dans en sport, verborgen in een Antwerps bouwblok. Leerlingen komen binnen via een historische rijwoning en bereiken de centrale speelplaats. Die vormt het hart van de school en maakt klassieke gangen overbodig. Nieuwe ingrepen, zoals een luifel en vergroening, maken van de binnenkoer een aangename ontmoetingsplek. Binnen de gebouwen zorgen open verbindingen en flexibel meubilair voor de nodige samenhang. Zo ontstaat een heldere en eigentijdse schoolomgeving die de bestaande architectuur versterkt.

De stad in het klein: een school heruitgevonden

Zena Ndiaye

21

Achter een statige, rijk geornamenteerde deur in de Antwerpse Kasteelstraat schuilt een compact stedelijk binnengebied waarin een schoolgebouw uit 1905 opnieuw betekenis krijgt. Het volume werd destijds ontworpen door stadsbouwmeester Alexis Van Mechelen en werd de voorbije decennia vervuld door versnipperde toevoegingen en technische ad-hocoplossingen. Poot Architectuur nam de school onder handen en bewijst dat minimale, gerichte ingrepen maximale impact kunnen hebben. De ambitie is helder: kwaliteit behouden, verwijderen wat stoort en elk nieuw element maximaal benutten.

Wat ooit helder was, was met de jaren vertroebeld geraakt. Tegelijk botste het gebouw tegen hedendaagse eisen rond brandveiligheid, akoestiek en comfort. Zonder een strikt vooraf vastgelegd programma ging Poot Architectuur aan de slag met het gebouw zelf als uitgangspunt. Door betekenisloze aanbouwen te verwijderen herwon de structuur haar symmetrie en kwamen historische details opnieuw in beeld. Zo ontstond een open geheel dat zich soepel laat inzetten voor eigentijdse lesvormen. Het resultaat is een stedelijke, ervaringsgerichte secundaire school voor 240 leerlingen met opleidingen in media, dans en sport.

De interne reorganisatie gebeurt met vergelijkbare zorg. De inkom en het lerarenhuis structureren het voorgebouw, terwijl een patio een visuele verbinding maakt met het secretariaat. Rond de imposante centrale traphal clustert het administratieve hart van de school. Een doorlopende hal leidt naar de speelplaats. Het voormalige badhuis maakt plaats voor een sport- en danszaal die ook buiten de schooluren haar nut bewijst voor de buurt. De klaslokalen

liggen verspreid over de gelijkvloers en eerste verdieping. Onder het dak krijgt de creatieve zolder opnieuw genereus noorderlicht dankzij het herstel van de oorspronkelijke atelierramen.

Twee strategische gebaren structureren het ontwerp. De eerste is de nieuwe luifel, gemaakt van glas en dieprood staal, die als ruggengraat door het binnenhof loopt. Ze versterkt de verbinding tussen de gebouwdelen, maakt het binnenhof tot het hart van de school en laat leerlingen droog circuleren. Gezien het gebrek aan gangen in de school, maakt de droogloop de historische afhankelijkheid van het binnenhof zichtbaar en transformeert ze die tot een hedendaagse kwaliteit. Het tweede gebaar is de doorlopende lambriserings met geïntegreerde opbergruimte en weggewerkte technieken in de klaslokalen. Ze ordent het interieur, reduceert visuele ruis en vrijwaart de hoge plafonds. Ze is tegelijk meubel, infrastructuur en sfeerdrager en vormt zo een weinig opvallende, maar toch bepalende actor in de dagelijkse schoolpraktijk.

De samenhang die gaandeweg verloren was gegaan, keert hier overtuigend terug. De kracht van dit project schuilt in een terughoudende scherppte: de ingrepen zijn beperkt in aantal, maar meervoudig in effect. Tegelijk sluit het ontwerp aan bij een breed gedragen inzicht in schoolarchitectuur: een school werkt pas echt wanneer ruimtes meer zijn dan louter functionele containers en wanneer circulatie kansen biedt voor ontmoeting en uitwisseling. Dat is wat de Nederlandse architect Herman Hertzberger ooit 'de stad in het klein' noemde. Poot Architectuur herschrijft het gebouw niet, maar herleest het zorgvuldig. Elke ingreep is zorgvuldig gedoseerd, net genoeg om de bestaande structuur opnieuw te activeren en haar gebruikskwaliteit te versterken.

Architect

LAVA architecten

Oprachtgever

Stad Leuven

Gebruiker

Stad Leuven

Paul Van Ostaijensite - Cultureel-educatief centrum

De Paul Van Ostaijensite in Leuven kreeg een nieuwe invulling als veelzijdige ontmoetingsplek voor onderwijs, beweging en cultuur. Het voormalige klooster werd met respect voor het erfgoed en bestaande bomen omgevormd tot een open huis voor kunst, muziek, circus en sport. Nieuwe en aangepaste ruimtes, zoals een theaterzaal en flexibele sporthallen, stimuleren samenwerking en gedeeld gebruik tussen kunstenaars en scholen. Tegelijk werd veel aandacht besteed aan akoestiek, de relatie met de buurt en duurzaamheid. De CO²-neutrale site is een toekomstgerichte plek, geïnspireerd op de bestaande omgeving.

(Duurzaam) cultuurklooster*Renaat Vinckier*

Op de ring van Leuven ligt de nieuwe Paul Van Ostaijensite, een cultureel-educatief centrum dat onder andere muziek, beeldende kunsten en circus op één plek verenigt. Hiervoor wordt dankbaar gebruik gemaakt van het oude klooster van architect Victor Broos. Maar omdat dat gebouw te klein bleek, werd er besloten een aanbouw met verschillende ruimtes te ontwerpen. De aanbouw abstrahert het silhouet van het klooster en ook de vorm van de ramen zijn een verregaande abstractie van de historische ramen.

Door de vele verschillende disciplines is er een enorm potentieel voor kruisbestuiving. De kunst is dan ook om dit potentieel te faciliteren in de architectuur. De architecten kozen hier om een foyer te integreren om spontane ontmoetingen tussen de beoefenaars van de verschillende disciplines mogelijk te maken. Deze foyer ligt echter helemaal achteraan in het gebouw en daardoor passeer je er niet spontaan als je niet in de grote circuszalen moet zijn. Van alle lokalen ligt de functie verder vast, waardoor de disciplines ook daar niet echt worden gemengd. De enige plekken die spontaan ontmoeten mogelijk maken zijn een aantal banken en tafels in de nissen van het klooster.

De grootste ruimtes zijn weggelegd voor de circus- en turnlokalen. Er worden twee aparte volumes aan gewijd die op hun beurt dan weer verbonden zijn met de foyer. Beide zalen hebben grote raampartijen die uitgeven op het park. Die zorgen voor een spannende kans op spontaan publiek tijdens de circusrepetities. Bij het centrale volume zit de echte buitenwand achter een dikke bakstenen wand met

rondbogen. Deze wand dient als een slimme zonnewering zodat de lokalen niet te warm worden in de zomer en maakt terrassen op de bovenste verdiepen mogelijk.

De muzieklokalen voldoen aan zeer hoge akoestische eisen. Om die eisen te bereiken kozen de architecten voor akoestische panelen afgewerkt met houtwolcement. Deze werden zowel op de muur als op het plafond aangebracht, wat het uitzicht van de lokalen enorm afbreuk doet.

Eén tekenlokaal is gevestigd in de oude bibliotheek van het klooster. De oude galerij werd in ere hersteld. Door de gordijnen te laten slalommen door de ruimte kan die zowel klein en intiem aanvoelen, als zeer ruim. Dat geeft de ruimte een welgekomen flexibiliteit.

De architecten dragen duurzaamheid hoog in het vaandel. Door gerichte technische ingrepen is het gebouw CO²-neutraal. Deze duurzaamheidskijk lijkt afwezig in bepaalde keuzes van de materialiteit. Zo is er veelvuldig gebruik gemaakt van betonconstructies voor de akoestiek in de nieuwe delen van het gebouw, terwijl er in het oude klooster een ecologische constructie werd bedacht in hout.

De Paul Van Ostaijensite combineert veel verschillende disciplines in een prachtig historisch kader. Het project koestert hoge ambities: het faciliteren van ontmoeting tussen de verschillende disciplines en duurzaamheid. Hoewel hier in het ontwerp mee rekening is gehouden, konden de architecten hier nog verder in gaan. Desondanks zorgden de architecten voor een ontwerp dat vlot aansluit bij het oude klooster.

Manchestergebouw - Centrum voor basiseducatie

Architect

Areal architecten

Opdrachtgever

CBE Ligo Zuid-Oost Vlaanderen

Gebruiker

CBE Ligo Zuid-Oost Vlaanderen

In Aalst ontpopte een voormalige spinnerij zich tot een centrum voor volwassenenonderwijs, met ruimte voor basiseducatie en opleidingen voor kortgeschoolden. Het ontwerp behoudt en benadrukt industriële erfgoedelementen, zoals de staalstructuur en bakstenen muren. Centraal in het gebouw bevindt zich een dubbelhoge agora, een open ontmoetingsplaats die de verschillende verdiepingen en klaslokalen met elkaar verbindt. Grote ramen en transparante wanden zorgen voor veel licht en visuele verbindingen. Zo ontstaat een open en toegankelijke leeromgeving waar ontmoeting, studie en erfgoed samenkomen.

De openleeromgeving van het Manchestergebouw

Lamia Kocaman

Op vijf minuten wandelen van het station van Aalst huist Ligo, een organisatie met centra voor basiseducatie voor laaggeschoolden. De nieuwe vestiging in Aalst is deel van de erfgoedsite Filature du Canal. Dit voormalige industriële complex aan de Dender was cruciaal voor de textielindustrie in Aalst in de negentiende eeuw. Het Manchestergebouw vormt een schakel in het masterplan voor de stationsbuurt dat een impuls moet geven aan de postindustriële stad en bestaande industriële gebouwen wil hergebruiken. Het gebouw was vroeger een spinnerij, later een postsite. Nu huisvesten de eerste twee verdiepingen ruimtes voor volwassenonderwijs.

Het Manchestergebouw wordt gekenmerkt door zwaarte en massiviteit. Van buiten geeft de oude gevel van de spinnerij weinig prijs. Aan de straatkant is er een nieuwe koffiebar die fungeert als laagdrempelige connectie met de school en de stad. Wanneer je in het gebouw binnenkomt, word je verrast door de openheid van het project. Het industriële casco van stalen balken en kolommen is behouden. In het midden is de vloer van de tweede verdieping weggelaten om een vide te creëren. Vanuit de vide vertrekken twee meanderende betonnen trappen.

Op een manier is de circulatie georganiseerd zoals in veel scholen: rond een speeltuin, die hier de vorm heeft van een agora waar iedereen samenkomt. De vlijtige

cursisten werken er graag samen aan de tafels. Dankzij het doordachte akoestische ontwerp laten de ruimtes ook toe om met de deuren open les te geven. Het gebouw voelt eerder aan als een gedeelde ruimte dan als een reeks afgesloten kamers. Hoewel het gebouw groot is (3500 vierkante meter) en er veel cursisten les volgen, is het gebouw enorm rustgevend, zowel visueel als akoestisch. De structuur is eenvoudig en leesbaar gelaten, maar er is gekozen om de technische installaties, zoals ventilatiekanalen, discreet weg te stoppen. Rond de agora bevinden zich klaslokalen, gericht naar de gevels. De binnenmuren van de lokalen bestaan uit wanden waarbij, afhankelijk van de nodige privacy, er grote ramen of doorschijnende panelen zijn aangebracht. Hierdoor kan het zonlicht tot diep in het gebouw doordringen. Dit brengt ook de gewenste subtiliteit, transparantie en openheid in het ontwerp. De wanden zijn eenvoudig demontebaar naargelang de veranderende noden van de gebruikers.

Areal Architecten wist met een beperkt budget een bijzonder genereuze architectuur te realiseren die rekening houdt met de gebruikers. Die ruimhartigheid wordt ook dankbaar ontvangen. De leeromgeving nodigt uit om te blijven leren, en volwassen studenten krijgen een plek die op hen is afgestemd en niet schools aanvoelt.

Wonen

De categorie wonen speelt in op een van de meest prangende uitdagingen in Vlaanderen: de nood aan betaalbare en kwaliteitsvolle huisvesting. De vier geselecteerde projecten hebben een sterke focus op sociaal en betaalbaar wonen.

Volgende projecten tonen hoe architectuur kan bijdragen aan duurzame en leefbare woonomgevingen. Ze maken zichtbaar hoe ontwerp het dagelijkse leven van bewoners positief kan beïnvloeden.

2

0

2

6

Architect

Happel Cornelisse
Verhoeven, Molenaar & Co
architecten

Opdrachtgever

AG Vespa

Gebruiker

Huurder van AG Vespa

De Fierenshoven - Renovatie van sociale naar betaalbare woningbouw met publieke functies

De Fierenshoven in Antwerpen zijn een sociaal woonproject uit 1937, recent gerenoveerd en uitgebreid tot een hedendaags wooncomplex. Het aantal woningen verminderde om de appartementen groter te maken en beter af te stemmen op verschillende gezinssamenstellingen. De centrale binnenplaats stimuleert ontmoeting en samenleven, met doorzichten vanuit nieuwe handelszaken op het gelijkvloers. Het project behoudt haar historische karakter en combineert die met moderne comfort- en woonbehoeften. Met nieuwe gedeelde ruimtes zoals dakterrassen, versterken de ingrepen een gemeenschapsgerichte woonomgeving.

Een geslaagde redding met een schaduwzijde

Zena Ndiaye

In de Antwerpse stadswijk Sint-Andries bevinden zich de Fierenshoven, twee grootstedelijke woonblokken ontworpen door architect Gustave Fierens in 1937. Tussen 2016 en 2023 werd het voormalige sociale woonproject gerenoveerd, gerestaureerd en uitgebreid door Happel Cornelisse Verhoeven en Molenaar & Co. Nu huisvesten de Fierensblokken 125 betaalbare wooneenheden, collectieve ruimtes, winkels en horecazaken. Het project blaast op nobele wijze een vervallen stadsensemble nieuw leven in. Tegelijk roept het een fundamentele vraag op: voor wie wordt de stad vandaag gerenoveerd, en voor wie is 'betaalbaar' echt betaalbaar?

De Fierenshoven maken deel uit van een groter stedelijk ensemble. Naar analogie met de Weense hoven zijn de bouwblokken rond een centrale binnenplaats gegroepeerd, met als doel het samenleven te stimuleren. Een nieuw hoekgebouw vormt, in de woorden van de architect, 'de gesp aan de riem' die het ensemble sluit. Dit hoekgebouw heeft een duidelijke eigen identiteit, maar sluit in proportie, kleur en detaillering nauw aan bij de bestaande vleugels. Hoewel de term 'hoven' een naar binnen gerichte typologie suggereert, blijven de Fierensblokken sterk verbonden met de stad. Een nieuwe grote poort en dubbelhoge handelsruimtes in de plint leggen een directe relatie met het stedelijke leven.

Het ontwerp van Fierens behoorde ooit tot de meest vooruitstrevende sociale woonprojecten van Antwerpen. Elke wooneenheid beschikte over een eigen badkamer en keuken, er was afvalverwerking langs de balkons en zelfs de trappenhallen werden royaal voorzien van daglicht. Ook architecturaal waren de jarendertiggebouwen vooruitstrevend, met vernieuwende constructietechnieken en rijk gekleurde art-decoafwerkingen aan de binnen- en buitenzijde. Na zeventig jaar sociale huisvesting raakten de gebouwen in verval en werden ze

op het nippertje gered van de sloophamer dankzij betrokken buurtbewoners. Eerst zou het renovatieproject bestaan uit evenveel sociale als betaalbare woningen. Door de hoge kosten verkocht de sociale huisvestingsmaatschappij haar deel echter aan AG Vespa, dat vervolgens koos voor uitsluitend betaalbare woningen. Ironisch genoeg werd de betaalbaarheid dus alleen mogelijk doordat de werken onbetaalbaar bleken voor de huisvestingsmaatschappij die het ensemble oorspronkelijk had opgericht.

De renovatie vertrekt vanuit een duidelijk respect voor de oorspronkelijke architectuur en de structuur van het gebouw, die grotendeels intact blijft. Appartementen worden horizontaal en verticaal samengevoegd tot grotere woningen, waardoor het aantal eenheden daalt van 205 naar 125. Zo ontstaat een gevarieerd woonaanbod, van gezinswoningen tot cohousingappartementen voor groepen tot vijf, wat midden in de stad allesbehalve evident is. Collectieve voorzieningen zoals ontmoetingsruimtes, logeerkamers, een wasruimte en gedeelde dakterrassen met een panoramisch uitzicht over de stad versterken de woonkwaliteit verder.

De ooit vooruitstrevende Fierensblokken uit de jaren dertig maken vandaag een comeback als betaalbare, maar niet langer sociale, huurwoningen. Herbestemming en sociale woningbouw blijken moeilijk te verzoenen. Kosten en complexiteit maken ingrijpende renovatie voor sociale huisvestingsmaatschappijen vaak onhaalbaar. Zonder beleid dat renovatie structureel koppelt aan sociale garanties, dreigt herbestemming daarom een stedelijke luxe te worden. De Fierenshoven redden de architecturale ambitie, maar niet noodzakelijk de sociale belofte, een kostbare redding die de oorspronkelijke bewoners onbedoeld naar de marge verwijst.

Sociaal wonen in de Minderbroederstraat - Hertogensite

Architect

Atelier Blau, dmvA+

Oprachtgever

Resiterra

Gebruiker

Huurder van Dijledal

In de Minderbroedersstraat in Leuven creëert dit project twintig sociale woningen binnen de herontwikkeling van de Hertogensite. Het ontwerp maakt een opening in het voormalige gesloten bouwblok en positioneert zich nauwkeurig in de omliggende stad. Bewoners delen een binnentuin en gemeenschappelijke voorzieningen. De architectuur sluit nauwkeurig aan bij de historische omgeving, maar voegt hedendaags comfort toe. Zo ontstaat een toegankelijke en levendige woonplek waar gemeenschap en stadsweefsel samenkomen.

Sociaal en toch royaal

Renaat Vinckier

Op de oude site van het universitair ziekenhuis, de Hertogensite, verrijst een nieuwe Leuvense stadswijk. Een hoekgebouw levert een bescheiden bijdrage aan de nieuwe stadswijk, maar is voor sociale huisvesting wel zeer royaal.

Een groot deel van de straat is een beschermd stadszicht. De uitdaging bestond erin hier slim op in te spelen. De straatgevel is zeer dynamisch. De twee onderste bouwlagen gaan mee met het ritme van het aansluitende gebouw. De hoge inpandige terrassen doen de smalle straat opener aanvoelen. Erboven vinden we nog meer inpandige terrassen. Daarnaast zorgen de speciale metselverbanden in de gevel zoals claustra's (metselwerk met openingen) en een aantal rijen horizontale bakstenen voor een extra dynamiek. Deze elementen zorgen voor een gevel die een open gevoel geeft aan de voorbijgangers en een echte meerwaarde is voor de stad en zelfs doet vermoeden dat het om de hogere klasse van woningen gaat.

De straatzijde is zuidgericht, maar door de smalle straat en de hoogte van de gebouwen aan de overzijde krijgt de onderste bouwlaag normaal gesproken amper zon. De architecten voorzagen daarom dubbelhoge inpandige terrassen, waardoor de zon nèt binnenvalt. Toch kiezen de meeste bewoners ervoor om de gordijnen gesloten te houden in plaats van de zon en het licht naar binnen te laten, omdat de ramen groot zijn en passanten graag achter de hoeken van de terrassen kijken.

Door de hoek bij de steeg naar de site schuin af te snijden, nodigt de architectuur uit om de hoek om te slaan en de nieuwe wijk in te lopen. Dat is logisch aangezien zich daar alle

toegangen tot de woningen bevinden. Door de ingang aan de iets hoger gelegen achterkant te leggen verheffen de woningen zich net boven de straat. Dit moet samen met de terrassen aan de straatzijde voor een verhoogd gevoel van privacy zorgen.

Aan de achterzijde vinden we ook de gemeenschappelijke tuin met een ruime fietsenstalling. De fietsenstalling heeft een zeer robuuste en zware vormgeving en lijkt pas achteraf ontworpen te zijn.

Om de bovenste woningen te bereiken is er een boeiende opeenvolging van verschillende ruimtes. Zo ga je via de ingang naar de trappenhal binnen om dan weer via de galerijen naar de appartementen te gaan. Deze galerijen zijn bewust extra breed gemaakt om spontane ontmoetingen mogelijk te maken. De vensterbanken zijn extra breed ontworpen en geplaatst op zithoogte zodat de galerijen gemakkelijk omgevormd worden tot een terras. Dat geeft nog een extra sociale dimensie aan dit project.

Dijledal brengt sociaal wonen naar de Hertogensite met een architectuur die zeer ver gaat. Zo is er extra aandacht voor kwalitatieve gemeenschappelijke ruimte en het toe-eigenen van de woningen. Hoewel de architecten vrij ver gingen om elke woning van voldoende natuurlijk licht te voorzien, worden de doordachte ingrepen van de architecten om de woningen zo aangenaam mogelijk te maken niet optimaal benut en kiezen veel bewoners ervoor om de gordijnen goed gesloten te houden aan de straatzijde.

Architect

MAKER architecten

Oprachtgever

SW+

Gebruiker

Huurder van woonmaatschappij

Tuighuisstraat - Stedelijk en sociaal inbreidingsproject voor sociaal wonen

Het project Tuighuisstraat in Kortrijk blaast een historische tuinwijk met sociale woningbouw nieuw leven in. Door versnipperde percelen tegelijkertijd te vernieuwen, ontstaat de kans om nieuwe woonvormen en gedeelde ruimte te introduceren. De logica van het bouwblok wordt in ere hersteld door het binnengebied opnieuw centraal te stellen als gemeenschappelijke plek. Nieuwe woningen voegen zich zorgvuldig in het bestaande weefsel en hergebruiken daarbij oude materialen. Het resultaat is een hedendaagse, duurzame wijk die inzet op gemeenschap en flexibiliteit.

Chirurgie in de Tuighuisstraat

Tibau De Paepe

Alsof een chirurg door de wijk is gegaan. Geen operatie die alles in één keer verandert, maar een reeks precieze tussenkomsten die samen het functioneren verschuiven. Zo zit het project in de Tuighuisstraat in elkaar. De plek vroeg daar ook om. Achter de sporen in Kortrijk, in een stuk stad dat lange tijd wat uit beeld bleef, ligt een voormalige tuinwijk waar de achtertuinen ooit samen één grote groene ruimte vormden. Dat collectieve idee raakte doorheen de jaren dichtgeslibd. De binnenruimte veranderde in een parkeerruimte. Wat overbleef, was een ruimte waar het sociale bindweefsel het stilaan had laten afweten.

Het project van MAKER architecten probeert daar opnieuw beweging in te krijgen door het bouwblok op verschillende plekken aan te raken. Zeven bestaande percelen werden samengebracht en ontwikkeld tot drie bouwvolumes met appartementen, studio's en duplexwoningen, terwijl op andere percelen rijwoningen werden omgebouwd. Daartussen werden nieuwe openingen gemaakt die het binnengebied meer verbinden met de straat. Ook de oriëntatie van de nieuwe woningen speelt daarin mee. Ze keren zich niet alleen naar buiten, maar richten zich met grote ramen en balkons ook naar binnen, waardoor die verzameling aan achterkanten stilaan opnieuw begint te werken als één gedeelde ruimte.

Die aandacht voor hoe er meer verbonden gewoond kan worden, stopt niet bij heterschikken van het bouwblok. Ze zit ook in de architectuur zelf. De nieuwe volumes zijn herkenbaar opgebouwd in twee lagen: onderaan een nieuwe baksteen, ruw en zwaar gevoegd, daarboven een tweede laag met gerecupereerde bakstenen uit de oorspronkelijke gebouwen. Dat hergebruik

is meer dan een duurzaam gebaar. Het zorgt ervoor dat de nieuwe ingrepen meteen in de wijk verankerd zijn: niet als iets wat ernaast staat, maar als iets wat eruit lijkt voort te komen. De gebouwen blijven dicht bij hun omgeving, in materiaal en in uitstraling. Die inbedding heeft ook een effect op hoe de woningen gelezen worden. Doordat ze niet scherp afwijken van hun omgeving, vallen ze minder op als sociale woningen. En net daardoor verandert ook de indruk van wie ernaast woont.

In het appartementsgebouw komt die zoektocht naar verbonden wonen het scherpst naar voren. Er werd expliciet rekening gehouden met de realiteit van de alleenstaande sociale huurder, voor wie wonen al snel in isolatie kan omslaan. De typologieën werden daar expliciet op afgestemd. Units delen een patio, waardoor ontmoeting mogelijk blijft. Het openmaken van de achterzijde trekt bewoners dan weer naar buiten en weg uit hun eigen cocon. Ook de circulatie vermijdt bewust de klassieke, anonieme gang en wordt opgebroken in kortere trajecten waar ontmoeting kan ontstaan. Het zijn niet altijd ingrepen die opvallen, maar samen sorteren ze zeker effect.

De Tuighuisstraat is nog geen afgewerkt verhaal, maar een begin van iets. Het binnengebied moet nog verder worden ingericht, en het zal tijd kosten vooraleer die nieuwe ruimtes ook echt door bewoners worden ingenomen. Intussen zit de kracht al in talloze details, verspreid doorheen het project, die getuigen van doordachte keuzes en de buurt, de gebouwen en de bewoners met elkaar laten communiceren. Het is precies die optelsom die maakt dat dit project nu al blijft hangen en waarom het moeiteloos als voorbeeld kan dienen voor hoe sociale woningbouw ook kan.

Goujons toren - Renovatie van een modernistisch gebouw met 378 actief bewoonde appartementen

Architect

Karbon' architectuur en stedenbouw, TVK

Opdrachtgever

Foyer Anderlechtois

Gebruiker

Huurder van Foyer Anderlechtois

De Goujons toren in Brussel, het grootste appartementsgebouw van het gewest, werd grondig gerenoveerd om comfort en energieprestaties te verbeteren. De nieuwe gevel met ruime terrassen geeft de toren een frisse uitstraling en versterkt zijn herkenbaarheid, maar was meteen ook de stelling voor de werkzaamheden. Tijdens de werken bleven bewoners in het gebouw, dankzij slimme bouwmethoden en prefab elementen. Op het gelijkvloers kwamen nieuwe gemeenschapsvoorzieningen zoals een danszaal en deelkeuken. Zo combineert het project beter wonen met een sterkere sociale buurt.

Onder dezelfde zon

Lamia Kocaman

"Ik kan nu in mijn naaktje zonnebaden!" giert al lachend een van de inwoners van de Goujons toren. Les Goujons, een sociale woontoren in Anderlecht, had een eerder negatieve reputatie, die deels te wijten was aan een gebrek aan stedelijke integratie, fysieke verwaarlozing en de stigmatisering van sociale woningen. Dat imago is compleet veranderd nu het project onder handen is genomen door Karbon' architectuur en TVK.

Het was hoog tijd voor een renovatie van de oorspronkelijke terrassen, die bestonden uit uitkragende betonplaten en glazen balustrades die afbrokkelden. Het gebouw moest ook energiezuiniger worden. Daarom werd de opdracht uitgeschreven om de buitenschil te renoveren.

De uitdaging bestond erin om een procédé te vinden waarbij de inwoners niet moesten verhuizen terwijl de renovatie bezig was. Daarvoor hebben de architecten een prefab betonnen systeem ontwikkeld dat stuk voor stuk werd aangebracht en tegelijk als steiger kon dienen. Hierdoor werden de inwoners van de 378 wooneenheden gedurende de werken van een aantal jaar, slechts twee middagen gestoord om de nieuwe ramen te plaatsen. Dankzij de plaatsing van de ramen winnen de inwoners aan energetisch comfort en aan ruimte dankzij de bredere vensterbanken.

De aangebrachte betonnen structuur is gemaakt van een prachtig geelachtig beton dat dankzij zijn granulaten het idee van zand oproept. Dat geeft de terrassen een verrassend zachte, bijna mediterrane uitstraling wanneer de zon schijnt. De balustrades groeien mee met de hoogte van het gebouw. De verdiepingen dichterbij de begane grond krijgen een lichtdoorlatende balustrade, aangezien zij minder lang direct zonlicht hebben gedurende

de dag. De hogere verdiepingen hebben een hogere en gesloten balustrade. Dat zorgt voor een beschermt gevoel.

Het gebouw volgt de knik van de toenmalige bedding van de Zenne in 1970 en de nieuwe gevel speelt daarmee verder. De knik is op de onderste verdiepingen heel uitgesproken en vervlakt naar boven toe. Door telkens te spelen met aansluiting van de terrassen op de kolommen, knikt de gevel dubbel. Het resultaat op een zonnige dag is een ritmisch schaduwspel.

De verbinding met het stedelijke weefsel krijgt ook een nieuw jasje met een publieke sokkel. Op het gelijkvloers is er plaats gemaakt voor nieuwe collectieve voorzieningen zoals een gemeenschappelijke ruimte met keuken, een uitbreiding van het bestaande medisch centrum én een danszaal. Over die keuze voor een danszaal, en niet voor een gymruimte bijvoorbeeld, zijn vooral de jonge meisjes van de wijk enthousiast.

Dankzij de nieuwe gevel is het gebouw met 18 verdiepingen een iconisch herkenningspunt in de wijk. Voor de bewoners zelf betekent dit dat ze opnieuw trots kunnen zijn op het gebouw waarin ze wonen. De inkomhal kreeg een extra ingang, waardoor er nu aan twee kanten een doorgang is en er meer daglicht binnenvalt. De kleurrijke schilderijen van de Belgische kunstenaar Edmond Dubrunfaut komen zo opnieuw tot hun recht. Hij geloofde dat kunst in het dagelijks leven aanwezig moest zijn. Op de vrolijke schilderijen zie je verschillende mensen samen onder de zon, wat solidariteit en verbondenheid uitdrukt. De renovatie zorgt ervoor dat het gebouw, 56 jaar later, opnieuw voor diezelfde solidariteit en verbondenheid kan zorgen.

Ontmoeten

In de categorie ontmoeten staat verbinding centraal. De vier geselecteerde projecten zijn plekken waar mensen samenkomen, verhalen worden gedeeld en cultuur tot leven komt. Architectuur biedt hier een uitnodigend kader voor dialoog en uitwisseling.

Het zijn ruimtes die gemeenschappen versterken en ontmoeting vanzelfsprekend maken.

Architect

Tijdelijke Maatschap Barozzi
Veiga, Tab Architects

Opdrachtgever

Stad Kortrijk

Gebruiker

Abby Kortrijk

Abby - Nieuw museum voor beeldende kunst, met een participatieve stadsliving

Abby is een nieuw museum voor beeldende kunst in de voormalige Groeningeabdij, in het Begijnhofpark in Kortrijk. Het combineert erfgoed met nieuwe architectuur en creëert een veelzijdige ontmoetingsplek voor kunst en publiek. Ruimtes met uiteenlopende sferen nodigen uit tot ontdekken, van de gerestaureerde kapel tot hedendaagse tentoonstellingszalen en een opvallend nieuw paviljoen. Via kunstinterventies verbinden het café en de huiskamer het museum verder met het stadsleven. Zo ontstaat een open en dynamische plek waar bezoekers niet alleen kijken, maar ook actief deelnemen.

Het verlangen van het hedendaags museum

Tibau De Paepe

Hoe maak je een museum dat geen museum is? Het is een vraag waar hedendaagse cultuurhuizen dol op zijn. Het is een ambitieuze en tegelijk ook holle vraag. Bij Abby in Kortrijk blijkt ze echter verrassend ernstig genomen. Het museum huist in de voormalige Groeningeabdij in het Begijnhofpark en probeert die historische veelheid aan ruimtelijke praktijken (bidden, slapen, eten, samenkomen) niet weg te restaureren, maar opnieuw productief te maken. Barozzi Veiga en TAB Architects ontwierpen geen eenduidig museum, maar een complex van verschillende ervaringen, trajecten en ritmes.

Die complexiteit voel je al meteen bij het binnenkomen. Op het gelijkvloers vormt de onthaalruimte een kruispunt van circulaties naar de trap en de hogere verdiepingen, naar de kapel, naar de ondergrondse zalen en naar het nieuwe paviljoen. Rechts ligt eerst nog een ruimte met een merkwaardige naam: de living. Het is een experiment eerder dan een klassieke museumruimte. Kunstenaars ontwerpen er meubels en bezoekers mogen er vrij zitten, lezen of afspreken, op en tussen de hedendaagse werken. Als toe-eigenbare plek is het idee genereus, al ligt de ruimte wat verscholen achter het inkomsas om vanzelfsprekend publiek bezit te worden. De ruimte had misschien nog radicaler naar de stad geopend mogen worden.

Verderop opent zich de kapel, en daar gebeurt iets heel anders. De architecten hebben de ruimte niet gevuld, maar juist leeggehaald. Tussenverdiepingen verdwenen en de ruimte werd geneutraliseerd. Dat levert een indrukwekkend resultaat op. De kapel oogt nog steeds sacraal, maar wordt tegelijk een flexibele tentoonstellingsruimte voor hedendaagse kunst.

Gaandeweg ontvouwt zich een cadans in het gebouw, met in elke ruimte een nieuwe aanleiding tot nieuwsgierigheid. De afdaling naar de ondergrondse zalen volgt bijna vanzelf. Daar liggen twee eerder klassieke white boxes. Hier mag ABBY dan toch een museum zijn. Gelukkig maar, want het ondergrondse karakter, het gecontroleerde licht en de stilte geven deze ruimtes de rust, concentratie en afzondering die ze nodig hebben. In de multifunctionele omgeving die in en rond ABBY is ontstaan, krijgt kunst daardoor nog altijd de condities die ze nodig heeft.

En dan is er het nieuwe paviljoen: zwart, puntig, langgerekt. Een statement dat zich niet verschuilt, maar als baken in het park landt. Langs de buitenkant sluit het in kleur en vorm aan op muren, daken en bomen, terwijl het met grote raampartijen al iets van zijn binnenruimte prijsgeeft. Daarbinnen ontvouwt zich een interpretatie van een abdijsrefter, met hoge, dieprode wanden die de ruimte intens en tegelijkertijd warm maken. Waar de living zich nog aandient als een enigszins teruggetrokken experiment, neemt dit paviljoen zonder aarzeling een publieke en uitnodigende rol op. Het is eigenlijk geen aanvulling op het museum, maar een plek waar je evengoed terecht komt zonder intentie om kunst te bekijken. Een plek voor samenzijn eerder dan beschouwing.

Dus, hoe maak je een museum dat geen museum is? Bij ABBY lijkt het antwoord te liggen in het paviljoen, waar het gebouw zich het meest openstelt als levendige plek, en waar naast het museum iets ontstaat wat minstens even belangrijk wordt.

BRUSK - Nieuwe museumsite Brugge

Architect

Robbrecht en Daem
architecten, Olivier
Salens architecten

Opdrachtgever

Cit Blaton Real Estate
Development nv via Stad Brugge

Gebruiker

Musea Brugge

Net naast het Groeningemuseum verbindt BRUSK imposante tentoonstellingszalen met de publieke ruimte van Brugge. Het gelijkvloers vormt een uitnodigende plek met een café, educatieve ruimtes en een auditorium, terwijl de bovengelegen zalen ruimte bieden aan allerlei kunstbelevingen. Hoge ramen en grootse proporties laten werken van formaat tot hun recht komen. Achter de schermen ondersteunt het gebouw het beheer van de collectie volgens de hoogste standaarden. Met zijn hedendaagse verschijning verbindt BRUSK kunst met de stad Brugge, op een eigentijdse manier.

Een museum boven de stad

Tibau De Paepe

Het cliché over Brugge is dat de stad een museum is. Meestal is dat liefdevol bedoeld, soms ook licht verwijtend. Kunst lijkt hier haar vaste plaats al gevonden te hebben. Wie vandaag het museumkwartier binnenstapt, merkt echter dat daar iets verschuift. Verscholen achter het Groeningemuseum staat nu BRUSK, het nieuwe tentoonstellingsgebouw van Musea Brugge, ontworpen door Robbrecht en Daem architecten en Olivier Saelens architecten. Waar de bestaande musea vooral werken bewaren die al verankerd zijn in de stad, maakt BRUSK ruimte voor iets minder definitiefs: tijdelijke tentoonstellingen, hedendaagse kunst, werk dat nog niet volledig in het museale decor van de stad is vastgelegd.

Op het gelijkvloers probeert het gebouw meteen iets anders te zijn dan een klassiek museum. De ruimte is open en zeer transparant, bijna een doorgang eerder dan een entree. Dat het gelijkvloers als doorgang bedoeld is, maakt het conceptueel sterk. Het museum wordt onderdeel van een dagelijkse route, niet als eindpunt maar als passage. In een ideale situatie zou BRUSK zo bijna onbewust in het mentale kaartje van Brugge sluipen, een plek waar je doorheen gaat zonder dat het altijd een bewuste keuze is. Niettemin is ruimtegebruik in de praktijk eigenzinnig, dus valt het af te wachten in hoeverre die passage ook echt vanzelfsprekend gebruikt zal worden. Maar zelfs als die doorsteek eerder mentaal dan massaal belopen blijkt, doet ze al iets wezenlijks. Ze haalt de plechtigheid uit het museumbezoek.

Bovendien maakt die ambitieuze publieke plint eigenlijk des te sterker wat zich boven

afspeelt, want daar slaat het gebouw om van porositeit naar concentratie, van een gelijkvloers verbonden met de stad naar tentoonstellingszalen die er als het ware boven worden verheven. De tentoonstellingszalen zijn met hun 13,5 meter dan ook indrukwekkend hoog en krijgen hun licht voornamelijk via grote glasvlakken aan de noordzijde van het dak, een principe dat bewust verwijst naar het noorderlicht van klassieke ateliers. Het principe is op zich niet nieuw. Musea gebruiken al langer diffuus noorderlicht om kunst zacht en gelijkmatig te verlichten. Wat BRUSK doet, is datzelfde principe uitrekken. Wat elders een middel is om intimiteit te creëren, wordt hier ingezet op de schaal van een hal. Daardoor verandert ook de ervaring van de ruimte. Je bevindt je in twee grote, open ruimtes die klaarstaan voor monumentale installaties en hedendaagse tentoonstellingen. Het duurt niet lang of je merkt hoe je lichaam vertraagt en je hoofd bijna vanzelf naar achteren kantelt. En dat is best aangenaam, want soms verwacht men van architectuur een beetje kinderlijke verwondering.

Het interessantste aan BRUSK is dat het in Brugge niet gewoon extra museumruimte toevoegt, maar een nieuw architectonisch model introduceert. Met zijn open publieke plint, de monumentale zalen erboven en de wisselwerking tussen beide herschrijft het niet alleen hoe hier kunst getoond kan worden, maar ook hoe een museum zich tot de stad verhoudt. Juist omdat dat model hier nog zo ongewoon is, maakt het ook benieuwd naar hoe het zich in de praktijk zal gedragen.

Architect

NU architectuuratelier,
archipelago

Opdrachtgever

AG Plantentuin Meise

Gebruiker

Plantentuin Meise

De Groene Ark - Plantentuin met collectieserre, onderzoeks- en bezoekerscentrum

De Groene Ark is een serrecomplex dat bezoekers van de Plantentuin van Meise midden in de unieke plantencollectie brengt. Het gebouw herbergt planten uit verschillende klimaatzones, waaronder bedreigde soorten. Het centrale paviljoen valt op door zijn houten structuur geïnspireerd door een cactus en het gebruik van hergebruikte materialen. Bezoekers kunnen hier tentoonstellingen zien, in de serres kijken en op het dak wandelen voor een bijzonder zicht van bovenaf. Duurzame technieken verlagen het energieverbruik van de serres en bouwen de site verder uit tot een plek voor ontdekking, educatie en beleving van planten.

Planten in de hoofdrol, architectuur op de voorgrond

Zena Ndiaye

43

Op een steenworp van Brussel ligt de Plantentuin van Meise. De botanische tuin behoort met zijn 92 hectare aan grondgebied tot de grootste ter wereld. De plantentuin heeft een duidelijke missie: het onderzoeken, verzamelen en bewaren van plantensoorten die in het wild vaak bedreigd zijn. Het resultaat is een uitgebreide collectie van zo'n 18.000 planten uit klimaatzones wereldwijd, ondergebracht in een serrecomplex in een glooiend landschap. In het hart van de tuin werd dit complex recent uitgebreid met De Groene Ark, een bezoekerspaviljoen ontworpen door NU architectuuratelier en archipelago.

Achter het pachthof en naast het dienstgebouw wordt De Groene Ark geleidelijk onthuld. Al van ver tekent de gebogen nok van het paviljoen zich voorzichtig af boven de zee van serres. Tussen de bomen leidt een smalle, bijna rudimentaire toegang bezoekers langs de serres naar het paviljoen. Een abrupt hoogteverschil markeert de aankomst. De open lucht maakt plaats voor een lage, multifunctionele ruimte onder de houten koepel van het paviljoen. Die overgang was vroeger onbestaand. De recente uitbreiding verdubbelde immers de serreoppervlakte, waardoor De Groene Ark de lang ontbrekende schakel vormt binnen het voorheen losstaande ensemble.

De Groene Ark heeft een dubbel doel. Het polyvalente paviljoen biedt ruimte voor ontvangst, workshops en tentoonstellingen en beoogt tegelijkertijd een voorzichtige vorm van toegankelijkheid. Bezoekers kunnen de kwetsbare plantencollectie bekijken zonder ze aan te raken. Dat gebeurt vanuit de donkere ruimte onder de koepel of vanop het lichte panoramische dakterras erboven, dat inzicht in de serres van bovenaf mogelijk maakt.

Het paviljoen wil zo bezoekers dichterbij de tuinwerking betrekken, het educatief aanbod uitbreiden en de planten bovenal laten floreren, zowel letterlijk als figuurlijk.

Hoewel de serres en het paviljoen sterk verschillen in uitstraling, vertrekken ze vanuit een vergelijkbare hightech ontwerpbenadering. Het paviljoen wordt gedomineerd door een dakstructuur in de vorm van een hyperbolische paraboloid, een zadeldak dat in twee richtingen kromt. Het dak is opgebouwd uit twintig meter lange, in elkaar geweven houten planken die verwijzen naar de structurele logica van een cactus. Binnenin is het hoge gewelf volledig zichtbaar, waardoor een bijna sacrale ruimtelijke beleving ontstaat. De houten constructie rust op een betonnen sokkel die lijkt te refereren aan het ontvangstgebouw van de plantentuin, eveneens ontworpen door NU. Net zoals de glazen klimaatmachines toont de dakstructuur een zorgvuldig uitgewerkte techniek aan de binnen- en buitenzijde.

Toch heeft het paviljoen een ander effect op de perceptie van de planten dan de serres. Het innovatieve materiaalgebruik en de uitgekende constructie van De Groene Ark creëren een imposant schrijn voor de kwetsbare collectie. Maar waar de vroegere, haast onzichtbare serres de collectie vanzelfsprekend centraal stelden, loopt het paviljoen het risico een podium te worden voor zichzelf, in plaats van voor de collectie waarvoor het ontworpen is. Daarmee dringt zich onvermijdelijk de vraag op: wanneer het gebouw zo sterk schittert, dreigt het dan niet precies datgene te overschaduwen wat het wil beschermen? Juist omdat dat model hier nog zo ongewoon is, maakt het ook benieuwd naar hoe het zich in de praktijk zal gedragen.

NAVIGO Visserijmuseum - Museumdepot met educatieve en museale ruimtes

Architect

Havana architectuur

Opdrachtgever

Gemeente Koksijde

Gebruiker

NAVIGO Visserijmuseum

Het NAVIGO Visserijmuseum in Koksijde werd uitgebreid met twee vleugels die er een nieuw geheel van maken. Het ontwerp sluit aan bij het kusterfgoed met vormen en materialen die doen denken aan traditionele vissershuisen. Een nieuwe tentoonstellingsvleugel is opgebouwd rond één centraal object: het skelet van een potvis. In het kijkdepot worden objecten bewaard en beleefbaar gemaakt, terwijl de leskeuken plaats biedt aan immaterieel erfgoed zoals traditionele bereidingen. De uitbreiding versterkt niet alleen de werking van het museum, maar ook de band met de omgeving.

Van verborgen parel naar dorpsanker

Tibau De Paepe

Het vernieuwde NAVIGO Visserijmuseum in Oostduinkerke had in de eerste plaats de eenvoudige ambitie om zichtbaarder te worden. Het oude museum zat wat verscholen en bleef voor veel bezoekers een lokale schat die je enkel vond als je ernaar zocht. Met de nieuwe ingrepen is dat veranderd. Het gebouw, ontworpen door Havana architectuur, nestelt zich nadrukkelijk in het dorpscentrum en sluit aan bij de schaal en logica van zijn omgeving. Het bestaat uit een reeks volumes met hellende daken, geïnspireerd door de eenvoudige vormen van vissershuisen, en neemt materialen, kleuren en verhoudingen van de bestaande site over. NAVIGO toont zich nu openlijker als wat het wil zijn: een museum over een levende kustcultuur, ingebed in het dagelijkse dorpsleven.

De uitbreiding bestaat uit twee nieuwe volumes die aan weerszijden van de bestaande museumvleugel gepositioneerd zijn. Het eerste volume bevindt zich aan een steegje dat naar het dorpsplein leidt en is in essentie een werkgebouw met depot, kantoren en een educatieve keuken. Wat het bijzonder maakt, is niet zozeer de organisatie van die functies, maar de manier waarop ze zichtbaar worden gemaakt. Vanaf de straat kijk je rechtstreeks binnen in de keuken. Binnenin opent de gang zich op het gelijkvloers naar het depot, waardoor opslag geen afgesloten ruimte blijft, maar deel wordt van de ervaring. Op de eerste verdieping wordt dat principe verdergezet in een kijkkabinet dat opnieuw zicht geeft op het depot. Zelfs de werkplekken bovenin, met uitzicht over de site, maken deel uit van die logica waarbij het museum niet alleen zijn collectie toont, maar ook zijn werking.

De nieuwe museumvleugel aan de Vrijheidstraat, dat tegelijk het onthaal is,

vormt het tweede volume en trekt vanzelf meer de aandacht. In de centrale zaal hangt het skelet van potvis Valentijn als een monumentale aanwezigheid. De ruimte is opgebouwd als een soort compacte basiliek met een hoge middenruimte waarin het skelet hangt, geflankeerd door een lagere zone waar objecten in cabines worden gepresenteerd. Die opstelling geeft richting aan de blik en structureert de beweging door de ruimte. Langs de raampartijen aan de andere zijde, die het oude vissershuisje op het dorpsplein knap laten zien, loopt een doorgetrokken zitvlak. Het is een eenvoudig maar precies gebaar gebaseerd op feedback van bezoekers. Zij wilden kunnen zitten, kijken, wachten of even blijven hangen en kregen gehoor van de ontwerpers. Boven de onthaalhal ligt tot slot nog een nieuwe ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen. Wie de trap opgaat krijgt door een grote raampartij opnieuw zicht op de potvis, dit keer op ooghoogte. Het skelet is geen object op afstand, maar een aanwezigheid die je bijna recht aankijkt. Het is een slim moment in de circulatie die jong en oud zal bijblijven.

Wat hier vooral indruk maakt, is hoe een ogenschijnlijk bescheiden ingreep zo consequent is doorgedacht. Zichtbaarheid vormt het vertrekpunt, maar wordt vertaald in een uitgekiende ruimtelijke dramaturgie, met evenveel aandacht voor werking, collectie als bezoeker. Met deze uitbreiding nestelt NAVIGO zich sterker dan voorheen in het dagelijkse leven van Oostduinkerke, en met het museum ook de visserscultuur die het laat zien. Het project toont hoe een klein museum, met gerichte ingrepen en heldere keuzes, zijn verhaal krachtig kan verankeren in zijn omgeving.

Werken

Werken belicht de evoluerende werkomgeving van vandaag. De geselecteerde projecten combineren vaak verschillende functies en spelen in op nieuwe manieren van werken.

Ze creëren plekken waar productiviteit en welzijn samenkomen, met aandacht voor flexibiliteit, samenwerking en ontmoeting. Architectuur wordt hier de motor van een dynamische en toekomstgerichte werkcultuur.

2

0

2

6

Architect

51N4E, Plant en houtgoed

Opdrachtgever

Leefmilieu Brussel

Gebruiker

La Ferme du Chaudron –
Bioboerderij, Restaurant
Chaudron, Evenement-
ruimte, Kinderboerderij en
kruidenier

Ferme du Chaudron - De Ketelhoeve

In Neerpede, aan de rand van Brussel, staat een eigentijdse boerderij waar stad en landschap in samenkomen. De Ketelhoeve combineert landbouw, ontmoeting en ontspanning en zet de duurzame productie en verwerking van voedsel in de schijnwerper. De site werd vernieuwd met paviljoenen van vooral natuurlijke materialen, met aandacht voor flexibiliteit en integratie in de omgeving. Met een restaurant, winkel en deeltuin ontstaat een levendige plek waar bezoekers ook actief kunnen deelnemen en leren. Zo vormt de Ketelhoeve een ecosysteem op zich dat mee evolueert met zijn omgeving en gebruikers.

De moderne stadsboerderij

Lamia Kocaman

Op de grens van het dicht bebouwde stedelijke weefsel en het open agrarische landschap van Neerpede introduceert Ferme du Chaudron een proeftuin voor een nieuw soort landschap: een stadsboerderij. In de eigentijdse boerderij vloeien productie, recreatie en educatie naadloos in elkaar over. Het project werd gerealiseerd in opdracht van Leefmilieu Brussel, de gewestelijke milieuadministratie. Het terrein werd herontwikkeld als onderdeel van een breder programma rond duurzame landbouw en voedseltransitie. De locatie is goed omsloten en door fiets- en wandelroutes verbonden met Brussel. Het beheer van de site is recent toegekend aan een coöperatieve bestaande uit vijf vzw's: Ferme du Chaudron, DoucheFLUX, Happy Farm, Le Champ du Chaudron en Les Gastrosophes. De stadsboerderij belooft uit te groeien tot een populaire bestemming.

Het ontwerp profileert zich als een pilootproject voor duurzame architectuur en durft bouwnormen uit te dagen. Zo wordt een klassieke Belgische aanbouw ingezet op een verrassende manier: een veranda functioneert als charmante onverwarmde ruimte, waar kinderen in het animatiehuis vrij kunnen spelen. Het materiaalgebruik is ook doordacht en duurzaam. Op verschillende plekken zijn recupmaterialen gebruikt, zoals voor de stenen vloer van het restaurant. Biosourced materialen zoals hout, kalk en hennep tonen een bewuste inzet op ecologische architectuur. Een koelkast zonder elektriciteit, vervaardigd uit samengeperste hennep, illustreert ook op interieurschaal de aandacht voor duurzaamheid.

Het architectenbureau 51N4E slaagt erin een vernaculaire of streekeigen architectuur te ontwerpen die aanvoelt alsof ze er altijd al heeft gestaan. Er werd vertrokken van een bestaande klassieke hoevestructuur: verschillende losse

gebouwen, zoals een woonhuis, stallen en schuren die gegroepeerd zijn rond een binnenplaats met landbouwactiviteiten als voornaamste functie. Ferme du Chaudron opent deze introverte typologie en vult de klassieke archetypes (het woonhuis, de stal, de schuur) aan met moderne functies. De boerderij huisvest diverse programma's verspreid over meerdere volumes: restaurant, kruidenier, eventruimte, animatieruimte en traiteur. Het restaurant en de traiteur bieden een menu van seizoensgebonden en lokaal geogste producten in een huiskamersfeer. De eventruimte kan worden verhuurd voor teambuildings. De boerderij met educatieve moestuin moet kinderen leren over de voedselproductie.

De interne circulatie, die via de buitenruimtes loopt, is met de nodige aandacht ontworpen. De buitenruimtes verbinden het lappendeken van gebouwen tot een samenhangend geheel. De stalen bogenstructuur of pergola, een overblijfsel van een schuur, vormt bijvoorbeeld de spil van de site. Bij binnenkomst zorgt de structuur voor een feestelijke sfeer, die nog sterker zal worden zodra de pergola begroeid is met bloeiende planten. De wandeling in de buitenlucht maakt het omliggende groene landschap tastbaar en integreert de hoeve in de streek.

Ferme du Chaudron illustreert knap hoe hedendaagse architectuur kan voortbouwen op traditie. Het is een voorbeeld van architectuur die op een organische wijze stedelijkheid verzoent met natuur. Het veelzijdige programma brengt voedselproductie dicht bij de stad. In de materialisatie wordt er gestreefd naar duurzaamheid. Zo zet de stadsboerderij een nieuwe standaard voor sociale stedelijke transitieprojecten.

M127 - Kantoorgebouw met publieke sokkel

Architect

ono architectuur, Philip Aguirre y Otegui, Ludovic Devriendt, Universal Design Studio

Opdrachtgever

M127, samenwerking tussen Schoups advocaten en een private investeerder

Gebruiker

Schoups advocaten, Caffénation, M127 Coworking

M127 is de renovatie van een leegstaand kantoorgebouw uit de jaren 1960 in Antwerpen tot een open en gedeelde werk- en ontmoetingsplek. Een advocatenkantoor is opdrachtgever en hoofdgebruiker, maar vooral de koffiebar beneden draagt bij aan het leven in de straat. De ruwe betonstructuur werd behouden en gecombineerd met warme materialen en kleurrijke accenten. Een nieuwe buurttuin brengt licht en verbindt het gebouw met de buurt. De mix van coworkingruimtes, kantoren en horeca stimuleert samenwerking en flexibiliteit.

Bewijs dat een goede buur goud waard is

Zena Ndiaye

Tussen de Heilige Geestkerk en de Ma'GO muziekacademie ligt M127, een voormalig politiekantoor dat werd herbestemd tot een advocatenkantoor met gedeelde werkplekken en een publieke plint. In nauwe dialoog met de omliggende gebouwen ontwikkelden architect en bouwheer een strategie om het voorheen gesloten volume open te stellen naar de stad. Het resultaat is een opmerkelijk poreus gebouw dat niet langer op zichzelf staat, maar een cruciale schakel in de omgeving vormt.

Het originele gebouw, opgetrokken in de jaren zestig voor de gerechtelijke afdeling van de politie, weerspiegelde deze weinig ontvankelijke functie in zijn architectuur. Spiegelramen en gesloten gevels sloten het gebouw vrijwel volledig af van de stad, terwijl open ruimte op het perceel nagenoeg ontbrak. Voor het nieuwe programma vormde deze introversie een behoorlijke beperking. In overleg met de naastgelegen kerk werden daarom enkele aanbouswels gesloopt. Aan de straatzijde werd het volume geopend met een dubbelhoge loggia. Massieve kolommen omhullen hier de oorspronkelijke structuur en vormen een zachte filter tussen de straat en de gelijkvloerse verdieping, die vandaag dienstdoet als koffiebar. Twee afzonderlijke ingangen versterken daarbij zowel de porositeit van het gebouw als de toekomstige flexibiliteit.

Binnen krijgt M127 een nieuwe ruimtelijke logica. Variërende plafonhoogtes en strategische vides introduceren een uitgesproken ritmische dynamiek. Achter de koffiebar ontvouwen zich het onthaal en een foyer met omliggende vergaderruimtes. Twee ruim uitgesneden vides verbinden de bovenliggende lunchruimte en bibliotheek met het gelijkvloers.

Boven de publieke sokkel worden individuele kantoren en coworkingspaces in een regelmatige cadans afgewisseld. De ritmiek ondersteunt het gebruik: in de foyer staat een vleugelpiano voor de muziekacademie; de bibliotheek kan worden ingezet als balkon tijdens concerten.

Door het oorspronkelijke betonnen karkas te ontbloten en materialen zorgvuldig in te zetten, krijgt het gebouw een verrassend vriendelijke uitstraling. Boven de sokkel zorgen vergrote gevelopeningen ervoor dat de originele betonnen kolommen pal in het midden van de raamvlakken komen te staan. Hierdoor wordt de monolithische gevel van roodgebakken klei doorbroken. Binnen geven houten schrijnwerk, keramische tegels en gekleurde gordijnen de werkvloeren een onverwacht huiselijk karakter. De wisselwerking tussen ruw beton en warme materialen creëert een milde identiteit die sterk afwijkt van het ruwe karakter van het oorspronkelijke volume.

Zo toont M127 hoe een zorgvuldige lezing van context en programma tot een overtuigende hertekening van een stadsfragment kan leiden. Een ooit weinig uitnodigende plek wordt in haar omgeving verankerd, niet met grote gebaren, maar met een productieve dialoog en een reeks gerichte ingrepen die flexibiliteit en wederzijdse uitwisseling vooropstellen. De tuin en foyer vinden aansluiting bij de burens; de naastgelegen kerk deelt nu zelfs zijn regenwater met zijn nieuwe buur. M127 bewijst dat de functie van een gebouw nooit in steen gebeiteld staat. M127 herpositioneert zich in Antwerpen als een duurzame vriend voor de stad en een genereuze buur voor de omgeving.

Architect
BAUKUNST, Bruther

Opdrachtgever
MSI

Gebruiker
BX1

Frame - Media focused bedrijven- centrum en coworking

Frame is een multifunctioneel gebouw op het Brussels Mediapark voor media, onderzoek en samenwerking. Het biedt onderdak aan onder meer televisiezender BX1, mediabedrijven en coworkingruimtes. Met open, flexibele verdiepingen geniet het gebouw van veel daglicht en kan het zich aanpassen aan veranderende noden. De uitgesproken staalstructuur geeft het gebouw een herkenbaar karakter en maakt de ambitieuze structuur duidelijk zichtbaar. Frame is zo een open en toekomstgerichte plek waar media, ideeën en creativiteit elkaar in alle ruimtelijke vrijheid kunnen versterken.

Voordat het beeld komt

Lamia Kocaman

De achterkant van een billboard dat nog op zijn doek wacht: zo prikkelt de zuidgevel van Frame de nieuwsgierigheid. Het gebouw profileert zich als het toekomstige icoon van het Brussels Mediapark. In dit nieuw medialandschap rond de Reyerslaan zullen de regionale zender BX1, andere mediabedrijven en creatieve werkplekken samenkomen. De volledige site, waaronder ook de hoofdkantoren van de RTBF en de VRT, zal herontwikkeld worden tot een gemengde stadswijk met woningen, ruimte voor mediabedrijven, buurtvoorzieningen (zoals winkels, een school en een crèche) en een park. Frame is een trailer voor het hele project.

Binnen is Frame één groot architecturaal blanco canvas. Op de vijf verdiepingen is het plan volledig open. Er zijn geen dragende binnenmuren of kolommen. Gebruikers kunnen zelf beslissen waar muren, studio's, redacties of kantoren verschijnen. Voor architectuurstudenten klinkt dit als een droomopdracht: ontwerp een zo flexibel mogelijk gebouw. Een soort structureel mikadospel: hoe maak je een gebouw leeg, zonder dat het instort? In Frame hangen betonnen vloerplaten aan het antenneachtige stalen exoskelet. Dat uitwendige skelet draagt niet alleen het gebouw, maar fungeert ook als zonnewering. De gevel is namelijk bekleed met netten die hittebestendig zijn, materialen die eerder in de agrarische sector gebruikt worden. Alle technieken, zoals stalen ventilatiekokers, zijn naar buiten verbannen en geven de gevel een koele, industriële uitstraling.

De architecten, BAUKUNST en Bruther, hebben met de kleinste details vooruitgedacht. Het interieur werkt met een modulair systeem. Stopcontacten zijn strategisch geplaatst en verlichtingssystemen zijn flexibel bedacht

waarbij bureauruimtes gemakkelijk kunnen worden ingedeeld of aangepast.

Dit is zonder twijfel een totaalproject met technisch knap uitgewerkte architectuur. Toch roept het project de vraag op of het waardeoordeel al kan komen voor het gebouw in gebruik gaat. Dan start de echte test: hoe hard kunnen verschillende gebruikers dit strakgrijze hightechgebouw inkleuren? Momenteel lijkt het vanzelfsprekend dat de site als kantoorgebouw zal functioneren. Het succes ervan wordt al snel in kapitalistische waarden gemeten, bijvoorbeeld aan de snelheid waarmee kantoren verkocht raken. Op korte termijn kun je kijken naar hoe de eerste gebruikers het gebouw ervaren, maar op lange termijn moet het concept zich nog bewijzen tegenover een verscheidenheid aan gebruikers. Zal dat blanco canvas dan bijvoorbeeld ook als een kwaliteit worden gezien? Leeg lijkt Frame nog op een klassiek doorsnee hedendaags project: rationeel, strak en misschien té klinisch.

Een andere vraag is hoe het gebouw zich op de rest van de toekomstige infrastructuur zal enten. De inkomhal, een toekomstige horecazaak, is dubbelhoog en voelt uitnodigend aan door de lichte structuur, maar de omliggende buitenruimte straalt niet diezelfde openheid uit. Er ligt nog een kans om de buitenruimtes rond het gebouw ook sterker in het ontwerp te betrekken, zodat ze beter kunnen aansluiten op de stedelijke context. Nu voelt het aan alsof het gebouw overal had kunnen staan, misschien wel onvermijdelijk gezien de aard van de opdracht. Het is nog afwachten of het ook werkelijk zal uitgroeien tot een icoon zoals de VRT-toren binnen het toekomstig mediapark. Met andere woorden: het billboard is nog leeg. Het is wachten op de posters!

Usquare Feder - Werkruimte met ontmoetingshub

Architect

evr-architecten,
BC architects & studios &
materials, Callebaut
Architecten

Opdrachtgever

VUB, ULB, SAU/MSI

Gebruiker

VUB, ULB

Usquare Feder geeft de voormalige rijkswachtkazerne in Elsene een nieuw leven als open universiteitscampus. De historische gebouwen werden herbestemd tot een plek voor leren over en met de stad, waar internationale onderzoekers ook tijdelijk kunnen wonen. Het project combineert respect voor erfgoed met duurzame en circulaire bouwmethododes, met hergebruik van bestaande elementen en biogebaseerde materialen. Samen maken ze van Usquare Feder een flexibel en toekomstgericht geheel, of een levendige brug tussen de Brusselse Universiteiten en hun stad.

Duurzaamheid zoals het hoort

Renaat Vinckier

Niet zo ver van het station van Etterbeek liggen drie kazernes van de rijkswacht naast elkaar. Eén daarvan kwam leeg te staan en werd overgedragen aan het Brussels Gewest om het te maken tot een 'nieuw' stadsdeel. Zo ontstond het Usquare-project, waarin de site deel per deel wordt verbouwd naar een stadsdeel met alles wat je nodig hebt om te leven in de stad. De eerste fase van dit project leverde onder andere Usquare Feder op. Daarin combineren de VUB en ULB onderwijs, onderzoek en wonen in drie aaneengeschakelde gebouwen langs de Generaal Jacqueslaan.

Voor Usquare Feder werd het team van evr-architecten, BC architects & studies & materials en Callebaut Architecten geselecteerd. De eerste twee bureaus zetten hard in op duurzame gebouwen en materialen. Het laatste bureau zet in op restauratie en renovatie. Dit team kwam met een sterk ontwerp met veel oog voor duurzaamheid en voor de historische kwaliteiten van de gebouwen.

Je betreedt de site via bakstenen trappen naast een toren die de toegang tot de site communiceert naar de stad. De bakstenen komen uit afgebroken gebouwen op de site maar ook van andere afbraakwerken. De duurzaamheidsambitie is zo al vanaf het betreden van de site duidelijk.

De architecten maakten vreemd genoeg de keuze om geen toegang tot de site te voorzien via de Generaal Jacqueslaan. Er zijn wel twee openingen gemaakt in de muur. Eén ervan geeft ook een bescheiden toegang tot het gebouw. Desondanks blijft deze zijde vrij gesloten aanvoelen.

Tussen de oude rijkswachtgebouwen werden nieuwe volumes geïntroduceerd. Hierdoor ontstond de mogelijkheid om grote nieuwe ruimtes te creëren. De ambitie in duurzaam verbouwen kan je ook hier terugvinden. Je vindt er naast een grote houten structuur ook enkele constructies met stampléem. In plaats van de gebruikelijke oplossingen, zoals akoestische panelen, kiezen de architecten voor een zelf ontwikkelde akoestische kleipleister. De andere materiaalkeuzes blinken dan weer uit in slim hergebruik. Zo worden natuursteenelementen die uit de afgebroken gebouwen komen gebruikt als plinten. Daarnaast bestaan enkele vloeren uit een mengeling van steengruis en verzaagde natuursteenelementen afkomstig uit de afgebroken gebouwen op de site.

In de architectuuropdracht werd eveneens gevraagd om een aantal appartementen te ontwerpen voor onderzoekers die tijdelijk aan de universiteit verblijven. Hier wordt heel compact gewerkt zonder in te boeten aan de kwaliteiten van de studio's. Dankzij de hoge plafonds en het stapelen van de intiemere ruimtes zoals de slaapkamer en de badkamer binnen één verdieping ontstaat een zeer compact appartement dat tegelijk zeer ruim en luxueus aanvoelt.

In Usquare Feder wordt duurzaamheid getoond in al zijn facetten. Terwijl nog te vaak duurzame bouwmaterialen en hergebruik over het hoofd worden gezien, zetten de architecten hier juist zeer hard op in. Tegelijkertijd houden ze de architecturale kwaliteit zeer hoog door slim in te spelen met hoge ruimtes en dankbaar om te gaan met het erfgoed op de site.

Zorgen

In zorgen wordt de kracht van architectuur zichtbaar in haar vermogen om te ondersteunen en te omarmen. De geselecteerde projecten richten zich op uiteenlopende zorgneden, van fysieke en mentale ondersteuning tot jeugdzorg en pleegzorg.

Ze bieden veilige, warme en inclusieve omgevingen waar zorg centraal staat. Zorg is er niet alleen functioneel, maar ook ruimtelijk voelbaar.

Architect

URA Yves Malysse Kiki
Verbeeck

Opdrachtgever

Pleegzorg Vlaams-Brabant
en Brussel

Gebruiker

Pleegzorg Vlaams-Brabant
en Brussel

Kantoor Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel

Op een heuvel aan de rand van Leuven werd een villa vervangen door drie nieuwe gebouwen. Een opvallend volume aan de straatzijde markeert de toegang en bundelt onthaal en kantoren. Aan de andere kant van een centraal plein liggen een paviljoen voor ontmoeting en een schuur. Samen geven ze de site een dorpse sfeer. Grote ramen en doordachte materiaalkeuzes verbinden binnenruimtes met elkaar en het omliggende groen. Zo ontstaat een warme en uitnodigende plek voor pleegzorg, waar rust, ontmoeting en zorg centraal staan.

Tussen expressie en gebruiksvriendelijkheid

Renaat Vinckier

Boven op een heuvelrug in Leuven staat het nieuwe kantoor van Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel. Met zijn witte buitengevel met blauwe accenten springt het direct in het oog. Doordat de verdiepingen (een vierkant wit volume) op kolommen staan, vertoont het sterke gelijkenissen met de Villa Savoye van Le Corbusier.

De bezoekerstoegang ligt op straatniveau en oogt als een doodgewone auto-inrit, maar is tegelijk de toegang voor fietsers en voetgangers. Die laatste komen toe in een knusse, huiselijk aanvoelende ontvangstruimte die zorgt voor een zachte overgang tussen binnen en buiten. Daarna moeten bezoekers langs een smalle en benauwende trap en twee donkere parkingverdiepen naar de eigenlijke onthaalruimte. Doordat de muren puur uit glas bestaan geeft deze ruimte een enorm gevoel van openheid en opluchting vanaf het moment dat je binnenkomt.

De trap wordt niet alleen ingezet voor de verticale circulatie maar vormt ook de overgangszone naar de tuin. Doordat de buitenwand uit glasdallen bestaat is er altijd contact met de tuin. De twee bovenste verdiepingen zijn volledig ingericht als kantoren. De indeling is hier logisch en rationeel. Alle kantoren liggen aan de rand van het gebouw, waardoor optimaal gebruik gemaakt wordt van de lichtinval. In het midden zitten de ondersteunende functies. Een systeem van dubbele circulatie langs de kantoren geeft medewerkers de mogelijkheid zich snel af te zonderen om bijvoorbeeld gevoeligere telefoongesprekken te voeren. De ontvangstruimte op de werkvloer vande eerste verdieping kreeg een dubbele hoogte waardoor

deze zeer ruim aanvoelt ondanks de bescheiden oppervlakte. De dubbele hoogte zorgt ook voor een direct contact met de tweede verdieping.

Eenmaal terug buiten kom je op een pleintje met nog twee andere gebouwen; dit om de indruk te wekken van een dorp en een menselijke schaal. Waar het hoofdgebouw een vrij bescheiden architecturale expressie heeft, profileert het paviljoengebouw zich met een meer uitbundige expressie. Het is een weerspiegeling van de dubbele functie van het gebouw. Eén deel bestaat uit gespreksruimtes, een ander deel doet dienst als ontmoetingsruimte voor de kinderen en hun (pleeg)familie. De gespreksruimtes hebben dezelfde expressie als het hoofdgebouw; de ontmoetingsruimte wordt dan weer gekenmerkt door het hellend dak. Het is een uitdaging om de bewegingsvrijheid voor de medewerkers te garanderen en voldoende privacy voor de ouderkindgesprekken. De architecten probeerden hierin te voorzien door een poort te installeren die de ontmoetingsruimte voor ouders en kinderen visueel afsluit van de rest van het gebouw. Je bent dus wel visueel afgesloten, maar je kan natuurlijk nog horen wat er zich in de andere ruimte afspeelt.

Het project maakt een afweging tussen een architectuur die rekening houdt met de verschillende gebruikers en een sterke architecturale expressie. Die laatste krijgt hier soms de bovenhand. Zo is er de poort die niet echt voldoende privacy geeft en is er de smalle en benauwende trap. Desondanks blijft het Kantoor Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel een sterk en gebalanceerd ontwerp dat zeer op prijs wordt gesteld door de gebruikers.

Duinhelm - Centrum en verblijf voor personen met een verstandelijke beperking

Architect
RAAMWERK

Opdrachtgever
VZW Duinhelm

Gebruiker
VZW Duinhelm

Duinhelm in Oostende bestaat uit twee met elkaar verbonden zorghuizen, opgebouwd rond hun gedeelde ruimtes. Het ontwerp richt zich op mensen met een verstandelijke beperking en zet in op hun dagelijkse beleving en mogelijkheden. De gebouwen vormen een warme, huiselijke omgeving met een sterke band tussen binnen en buiten. De heldere indeling en open verbindingen tussen ruimtes zorgen voor comfort voor bewoners en overzicht voor begeleiders. Door de inplanting en open perceelsgrenzen ontstaat een zorgvuldige balans tussen geborgenheid en contact met de buurt.

Wonen als vertrekpunt voor zorg

Tibau De Paepe

Zorgarchitectuur is geen evidentie. Ze moet tegelijk efficiënt, veilig en overzichtelijk zijn, zonder te veel op een gesloten instelling te lijken. Dat evenwicht is moeilijk. Wie wil zien hoe het kan, brengt best een bezoek aan Duinhelm.

Aan de rand van Oostende, in een wijk in ontwikkeling, ontwierp RAAMWERK een zorgcentrum voor mensen met een verstandelijke beperking. Vandaag is slechts één van de twee geplande gebouwen gerealiseerd. Dat ene gebouw maakt al duidelijk waar het project naartoe wil. Het probeert in de eerste plaats geen zorginstelling te zijn, maar een plek om te wonen. Of preciezer, een plek waar het dagelijkse leven zich zo vanzelfsprekend mogelijk kan afspelen.

Om die ambitie waar te maken keken de ontwerpers in eerste instantie naar de vorm zelf. Het gebouw is licht gebogen, en precies die kromming maakt een wezenlijk verschil. Waar een recht volume al snel een gang wordt waar kamers op aansluiten, trekt de boog alles samen. Zichten verkorten, hoeken verdwijnen, en de ruimte voelt intiemer dan in een typische lineaire structuur.

Die ruimtelijke samenhang wordt verder versterkt in de organisatie van het interieur. De gelijkvloerse verdieping bestaat voornamelijk uit leefruimtes. Daarboven ligt een tweede niveau dat slechts een deel van het volume inneemt. Langs de rand ontstaat een gaanderij die uitkijkt over de ruimte beneden. Bewoners en begeleiders blijven zo voortdurend in visueel contact met wat er beneden gebeurt. De afstand tussen boven en beneden wordt klein gehouden, bijna opgeheven. Het geeft het geheel een uitgesproken huiselijke sfeer die bewoners naar elkaar toe trekt en afzondering

tegengaat. Diezelfde huiselijke logica wordt doorgetrokken in meer functionele ruimtes. Waar een aangepaste badkamer in veel zorgcentra onvermijdelijk technisch en klinisch aanvoelt, gebeurt hier het tegenovergestelde. De ruimte oogt herkenbaar, bijna alledaags. Schaal, materialen en zachte kleuren sluiten aan bij wat je in een woning verwacht.

Ook naar de omgeving toe gedraagt Duinhelm zich minder als een zorginstelling. Het gebouw staat niet als een afgesloten zorginstelling in de wijk, maar als een langgerekte groene structuur in een landschap dat zorgvuldig in twee registers uiteenvalt. Aan de ene kant ligt de meer publieke parkzijde, waar de gevel hoger wordt en zich naar de omgeving richt met een ritme van ramen en openingen op ooghoogte, terwijl het pad er vlak langs loopt en het gebouw zo rechtstreeks verbindt met de buurt. De kromming is ook hier weer interessant doordat het gebouw zich daardoor geleidelijk ontvouwt en zo zijn massiviteit verliest, waardoor het gebouw menselijker en minder institutioneel aanvoelt. Aan de andere kant ligt de intiemere tuinzijde, kleiner van schaal, beschutter dankzij diepe dakoverstekten, meer op het eigen ritme van de bewoners afgestemd. Duinhelm zoekt en vindt daarmee een subliem evenwicht tussen zichtbaar zijn en zich mogen terugtrekken. Des te opvallender is dat hieruit volgt dat dit alles kan gebeuren zonder hek of duidelijke grens rond het terrein, iets wat in deze context bijna radicaal is.

Duinhelm vertrekt niet vanuit zorg, maar vanuit wonen. En precies daardoor vallen veel praktische vragen bijna vanzelf op hun plaats. Wat hier huiselijk aanvoelt, blijkt tegelijk ook helder, overzichtelijk en goed georganiseerd.

Architect

51N4E, Plant en houtgoed

OpdrachtgeverTous Ensemble Handicap
asbl**Gebruiker**Tous Ensemble Handicap
asbl

Tous Ensemble - Verblijf voor volwassenen met een beperking

Tous Ensemble is een wooncentrum voor volwassenen met een meervoudige beperking in een huiselijke omgeving. Het project verbindt een deels gerenoveerde villa voor medewerkers met een nieuw gebouw voor bewoners en activiteiten. Het ontwerp balanceert zorgvuldig tussen privacy en sociale interactie, met verschillende kamertypes en flexibele ruimtes, op maat van bijzondere zorgbehoeften. Zo ontstaat een warme, aanpasbare leefomgeving die meegroeit met de noden van de bewoners, middenin een van de meest gegeerde woonwijken van België.

De plek van zorg

Lamia Kocaman

In Ukkel, aan de rand van het Zoniënwood, heeft het Brusselse bureau 51N4E een woonverblijf gebouwd voor volwassenen met een meervoudige beperking. De eerste fase van het ontwerp is rond.

Je betreedt het complex via een bestaande villa, die momenteel de administratie huisvest. Vervolgens kom je direct uit op een zonovergoten terras op straatniveau met een warme houtafwerking. Op deze verdieping bevinden zich het dagcentrum en gemeenschappelijke voorzieningen. Op de bovenverdieping zijn er slaapkamers voor mensen die zelfstandiger functioneren. Daar is er een royale gang voorzien die bedoeld is als een soort voortuin of salon bij elke kamer en die ontmoeting aanmoedigt. De onderste verdieping is het meest intiem en komt uit op de tuin. Hier bevinden zich de slaapkamers voor bewoners met een intensievere zorgbehoefte en lagere tolerantie voor prikkels. Dit niveau is dan ook het rustigst en is afgestemd op de noden van de gebruikers.

Het project is opgericht door Tous Ensemble Handicap, een vzw met een duidelijke visie. De filantroop en oprichter gelooft dat mensen met een beperking recht hebben op een levendige omgeving die deel uitmaakt van de maatschappij, een standpunt waarin velen zich vast kunnen vinden. Het project zoekt vanuit die visie een balans tussen een luxueuze villa en een huiselijke zorginstelling.

Het project springt eruit in de buurt. Het bevindt zich aan de Kasteeltjeslaan, de duurste straat van België. Dit roept de vraag op of een minder dure locatie misschien een centrum met

meer buitenruimte, eerder dan een achtertuin, mogelijk had gemaakt, of een centrum waar meer mensen van zorg konden genieten.

Er is een zeker verlangen om met de buurt te connecteren. Er is een pad dat bezoekers van de ene kant van het perceel naar de andere laat wandelen, bedoeld om ontmoetingen te bevorderen. In de praktijk moet je goed zoeken om het pad te vinden en voel je je niet meteen welkom. De ingreep roept ook twijfels op of de bewoners met zorgbehoeftes en het personeel hier wel behoefte aan hebben. De meeste burens hebben al een grote tuin en toegang tot het nabijgelegen bos. Samen met een serre in de tuin, zou er in een volgende fase nog een bezoekerspaviljoen komen, voor de witte villa. Het is de vraag of die de bewoners niet meer zal verstoppen, tegen de ambitie van het project in.

In het huidige discours rond zorginstellingen staan integratie, huiselijkheid en ruimtelijke inbedding centraal. De sombere toon van de zwarte baksteengevel en de felgele raamkozijnen maken dit geheel echter niet per se huiselijker. Binnen vinden we grijs linoleum, beige muren en witte stalen ventilatieroosters – juist typisch voor institutionele zorgarchitectuur. Hoe pragmatisch ook, het is een gemiste kans dat het warme hout van de buitengevel bijvoorbeeld niet terugkomt in het interieur.

Tous Ensemble is een project met een vooruitstrevende visie, een doordacht programma en aandacht voor specifieke noden. Tegelijkertijd roept het esthetisch en ruimtelijk vragen op, waardoor de ambitie in de praktijk niet zichtbaar wordt.

Tonuso - Centrum voor Jeugdzorg

Architect

ZAmpone Architectuur,
uma architecten

Opdrachtgever

Tonuso vzw

Gebruiker

Tonuso vzw

Tonuso is een kleinschalig centrum voor bijzondere jeugdzorg in Vilvoorde waar een warme en veilige leefomgeving centraal staat. Het voormalige schoolgebouw werd omgevormd tot een huiselijke plek met aandacht voor daglicht, zichtlijnen en comfort. Naast collectieve woonruimtes voor jongeren, gekoppeld aan werkplekken voor begeleiders, zijn er ook studio's voor zelfstandiger wonen. De tuin en met de buurt gedeelde ruimtes versterken de band met de omgeving. Het project combineert zorg, wonen en buurtwerking op een rustige en toegankelijke manier.

Architectuur als stille dirigent

Zena Ndiaye

In het hart van Vilvoorde krijgt het centrum voor bijzondere jeugdzorg Tonuso een nieuwe thuisbasis. ZAmpone architecten en uma architecten combineerden de transformatie van een voormalig schoolgebouw met een nieuwbouwwolume om een thuis te creëren voor een twintigtal kinderen en jongeren. De architectuur zoekt daarbij nadrukkelijk naar huiselijkheid en ondersteunt de zorgfunctie zonder zich op te dringen. Een heldere ruimtelijke opbouw en een zorgvuldige organisatie van het dagelijks leven vormen de basis voor een veilige en herkenbare leefomgeving.

De opbouw van de site bepaalt zowel de relatie met de buurt als de organisatie van het programma. Het voormalige schoolgebouw, waarin zich vandaag de woonruimtes, studio's en werkplekken bevinden, ligt verscholen in het binnengebied en wordt bereikt via de Stationlei. Aan de andere zijde van het bouwblok, langs de Witherenstraat, staat een nieuw volume met extra studio's, een appartement voor gezinsbegeleiding, een buurtlokaal en een vergaderruimte voor de parochie. Zo maakt het nieuwe volume verbinding met de buurt, terwijl het bestaande gebouw in het binnengebied een beschermde omgeving biedt voor de meest kwetsbare bewoners. Een ruime tuin vormt de groene schakel tussen de twee volumes.

De transformatie van het oude schoolgebouw berust op een duidelijke ruimtelijke strategie. Hoewel de herbestemming zich beperkt tot een minimaal behoud van de gevels, worden de open structuur en de grote raamopeningen van het oorspronkelijke gebouw maximaal benut. De woonruimtes zijn opgebouwd als een aaneenschakeling van kamers, afgestemd op het formaat van een eengezinswoning. Vanuit de woonkamer leidt een sculpturale betonnen draaitrap naar een multifunctionele

tussenruimte. Die krijgt een intiemer karakter en biedt toegang tot de werkplekken van begeleiders. Via een strategisch geplaatst binnenraam houden zij van bovenaf toezicht zonder het gevoel van permanente controle op te roepen. De logistieke trappenkern, buiten het hoofdvolume geplaatst, vormt een neutrale ruggengraat die de circulatie tussen verdiepingen soepel regisseert.

Twee aparte ingangen en duidelijke circulatieroutes scheiden bewoners en personeel, zonder de verbindingen volledig te verbreken. Het centrum huisvest een gemengde leefgroep en een meisjesgroep, aangevuld met enkele jongeren die begeleid zelfstandig wonen. Strategische zichtlijnen en schuifdeuren maken snelle interventie mogelijk, terwijl jongeren intieme hoekjes behouden om zich terug te trekken. Opvallend is dat hogere niveaus niet op een gang uitkomen, maar direct op een leefruimte. Nabijheid tot kwalitatieve woonruimtes wordt zo niet aan het toeval overgelaten, maar bewust architecturaal ingebouwd. De architectuur werkt als een stille dirigent: ze faciliteert simultaan toezicht en geborgenheid.

ZAmpone architecten en uma architecten hebben het bescheiden budget kennelijk niet geïnvesteerd in materiaal, maar in ruimte – een keuze die zich dubbel en dik terugbetaalt. Tonuso toont dat een zorgvuldig ontwerp essentieel is voor een huiselijke sfeer. Tegelijk ondersteunt de ruimtelijke logica de zorgpraktijk. De opbouw maakt nabijheid mogelijk waar nodig en afstand waar gewenst. Met een beschermde binnenwereld, een subtiele verbinding met de buurt en een georganiseerde circulatie slaagt het project erin een veilige omgeving te creëren, zonder de complexiteit van de zorgfunctie te ontkennen.

Interesse om bij de
Nationale Loterij te werken?

Scan Me

Bedankt aan alle spelers
van de Nationale Loterij.
Dankzij hen kan het Vlaams
Architectuurinstituut u een boeiende
'Dag van de Architectuur' en de 'Vlaam-
se Architectuurprijs' aanbieden.
Jij speelt toch ook?

 **nationale
loterij**
MEER DAN SPELEN

VECTORWORKS®

A NEMETSCHek COMPANY

Dé all-in-one software
van schets -- --
tot BIM

SER 1.1

OCR 1.3

SER 1.2

ENDUIT LISSE

BARDAGE MÉTALLIQUE

BARDAGE MÉTALLIQUE

PLATE

gratis testversie -- --

design
express

official
distributor

VECTORWORKS[®]

A NEMETSCHek COMPANY

Dé standaard voor de volgende generatie ontwerpers

Dream. Design. Build.

ARCHITECTUURBUREAU LUIS HERRERA ARCHITECTS

© Iglesias Leenders Bylois architecten

gratis

studenten-
versie

design
express

official
distributor

A+

FIVE DECADES OF BELGIAN ARCHITECTURE

a-plus.be

DIGITAL

Unlimited online access to the latest A+ issues and the A+ archive.

€ 99,00/year CLASSIC

€ 49,00/year STUDENT

€ 149,00/year INSTITUTION

PRINT & DIGITAL

Unlimited online access to the A+ archive and the magazine at home, 5 times a year.

€ 129,00/year CLASSIC

€ 65,00/year STUDENT

€ 195,00/year INSTITUTION

A+ MORE

A Print & Digital subscription, plus two free tickets for every TA+LK.

€ 250,00/year

ARCHITECTURE IN BELGIUM

Colofon

Organisatie en productie

Vlaams Architectuurinstituut

Projectleider

Petrus Kemme

Productiemedewerker

Carolin Scheck

Architectuurcritici

Lamia Kocaman

Tibau de Paepe

Renaat Vinckier

Zena Ndiaye

Eindredactie Nederlands

Emmanuel van der Beek

Barbara De Coninck

Eindredactie Engels

Hülya Ertas

Vertaling Nederlands – Engels

Helen Simpson

Grafisch ontwerp

Sander Vermeulen

Vormgeving

Carolin Scheck

Pablo Swyzen

Fotografie

Dieter Daniëls

Titus Simoens

Darlene Tsai

Lou Jasmine

Alexander Popelier

Scenografie

Nino Goyvaerts

Pers en communicatie

Egon Verleye

Ellen Bresseleers

Ann Van Loon

Directeur VAI

Dennis Pohl

Met dank aan

Rosan Meijer

Ellis Van Miert

Eva Pot

Pema Rooms

VAi team

Met de steun van

Hoofdpartner

Partners

Steunende partners

Met de promotionele steun van

Drukwerk

Dag van de Architectuur

7 juni 2026
20 verschillende locaties in
Vlaanderen en Brussel
van 10:00u tot 18:00u

Prijsuitreiking

7 juni 2026
De Bijloke, Bijlokekaai 7, 9000 Gent
20:00u – Start prijsuitreiking
21:45u – Receptie